

PORADNIK GOSPODARSKI

UKAZUJE SIĘ OD 1889 ROKU

CZERWIEC 2025

Polska wieś rozwija się
i pięknieje

Plan Strategiczny
jako nowy instrument
Wspólnej Polityki Rolnej

PL ISSN 0137-6780 INDEX 369608
BEZPŁATNY

**Wielkopolskie
Targi Rolnicze
Sielinko 2025**

**Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu**

XXXI WIELKOPOLSKIE TARGI ROLNICZE

DNI POLA 2025

XXX REGIONALNA WYSTAWA ZWIERZĄT HODOWLANÝCH

Sielinko, 7-8 czerwca 2025 r.

Wydarzenie zostało objęte patronatem Ministra do spraw Unii Europejskiej podczas prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej w 2025 roku

**PATRONI
HONOROWI**

**Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

Patronat honorowy
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Czesława Siekierskiego

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

**MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
MAREK WOŹNIAK**

**PATRONI
MEDIALNI**

naszemiasto.

Drodzy Czytelnicy,
kiedy oddajemy do druku to wydanie „Poradnika Gospodarskiego”, mamy jeszcze świeżo w pamięci Europejski Kongres Odnowy i Rozwoju Wsi. Zorganizowane z rozmachem wydarzenie na Międzynarodowych Targach Poznańskich sprawiło, że Wielkopolska i jej stolica na kilka majowych dni stały się centrum wymiany poglądów na temat roli oraz przyszłości obszarów wiejskich w Polsce i Europie.

Tysiące gości, przedstawiciele władz wielu europejskich krajów, liczne grono prelegentów – wszystko to podkreśla wagę tej tematyki. Jestem przekonana o tym, że to dopiero początek dyskusji, a do tego postawionych na Kongresie będziemy jeszcze wracali w najbliższych miesiącach. Państwa zachęcam do lektury kilku artykułów z tego numeru „Poradnika Gospodarskiego” poświęconych właśnie poznańskiemu wydarzeniu.

WODR zaprezentował się uczestnikom Kongresu na wspólnym stoisku wraz z innymi ośrodkami doradztwa rolniczego. Pokazaliśmy, że w jedności siła i mam nadzieję, że wymiana wiedzy oraz doświadczeń pomoże nam jeszcze lepiej wypełniać nasze obowiązki wobec rolników i mieszkańców obszarów wiejskich. Do tematyki Kongresu nawiązuje też artykuł prof. dr. hab. Arkadiusza Sadowskiego, który poddaje analizie Wspólną Politykę Rolną Unii Europejskiej. Polska korzysta z tych funduszy już od blisko ćwierć wieku i momentu uruchomienia przedakcesyjnego programu SAPARD. Warto przeczytać ten tekst i uporządkować swoją wiedzę, tym bardziej, że trwa już ożywiona dyskusja na temat kształtu WPR po 2027 roku.

Jeśli chodzi o bliższą przyszłość, to gorąco zachęcam do tego, aby w weekend 7-8 czerwca być z nami w Sielnku k. Opalenicy i uczestniczyć w targach rolniczych, dniach pola i wystawie zwierząt hodowlanych. To wydarzenia, które każdego roku gromadzą kilkadziesiąt tysięcy zwiedzających. Także i tym razem czeka na Państwa spora porcja wiedzy i nowinek, ale też atrakcji, które pozwolą nabrać energii przed zbliżającym się, intensywnym czasem prac polowych.

dr inż. Justyna Winiarska
Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

W numerze

- 4 Polska wieś rozwija się i pięknieje
- 7 Polskie rolnictwo konsekwentnie podbija Europę, choć początki były niełatwe
- 10 Nowoczesne rolnictwo, czyli doradztwo w dobie cyfryzacji
- 12 Plan Strategiczny jako nowy instrument Wspólnej Polityki Rolnej
- 15 Kalendarz wydarzeń 2025
- 16 Młodzi rolnicy na start!
- 18 Wpływ hodowli zwierząt na emisję gazów cieplarnianych
- 20 Systemy opasu bydła mięsnego
- 22 Możliwości zwalczania szkodliwych nicieni-pasożytów roślin w uprawach
- 26 Pierwszy pokos: jakość zaczyna się od początku
- 28 Przeciwdziałanie antybiotykooporności u zwierząt
- 30 Notowania cen
- 34 Konkurs ekonomiczny
- 36 Walory dekoracyjne magnolii
- 38 Dwukropki i siedmiokropki - rola biedronki w przyrodzie
- 40 Konkurs AgroLiga 2025, etap wojewódzki
- 42 Kącik rozrywki
- 43 Pizza

Wydawca

**Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu**

Dane kontaktowe
ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
tel. 618 630 413,
email: gospodarski@wodr.poznan.pl
www.wodr.poznan.pl

Redakcja
Redaktor naczelny Jacek Strykowski
Korekta Edyta Browarska
Skład i łamanie Arek Borowczyk
Zdjęcie na okładce Freepik
Podpisano do druku dnia 24.05.2025 r.

Druk Drukarnia Kolumb
Nakład 1500 egz.

wodr.poznan.pl

f WODRwPoznaniu
@ @wodr-poznan
@ wodr_poznan

POLSKA WIEŚ ROZWIJA SIĘ I PIĘKNIEJE

W Poznaniu odbył się kongres w ramach polskiej prezydencji w radzie Unii Europejskiej, podczas którego nie tylko rozmawiano o wsi, ale można było ją zobaczyć, podziwiać w jej kulturze, spotkać jej otwartych mieszkańców, posmakować regionalnej kuchni.

MACIEJ ZIMNICKI | SEKCJA PROMOCJI I WYDAWNICTW

Przedstawiciele komisji ds. rolnictwa UE, piętnastu ministrów różnych resortów z Polski i Europy, dwóch byłych prezydentów RP, posłowie, europosłowie, przedstawiciele samorządów, instytucji rolniczych i okołorolniczych, przedstawiciele świata nauki, środowisk uniwersyteckich spotkali się 8 maja w Poznaniu i podczas trzech dni niezliczonych debat, prelekcji, wykładów i targów rozmawiali o procesie odnowy polskiej wsi oraz wypracowywali kierunki jej dalszego rozwoju.

Kongres odwiedziło blisko 4,5 tysiąca gości z całej Europy, a wizję dla rolnictwa i żywności przedstawił komisarz

Organizatorami Europejskiego Kongresu Odnowy i Rozwoju Wsi było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz z samorządem województwa wielkopolskiego.

Pośród sześćdziesięciu wystawców obecnych na kongresie w jego części targowej znalazł się także Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. Na zainteresowanych czekało stoisko wystawiennicze poświęcone państwowemu doradztwu. Wspólnie z innymi ośrodkami doradztwa rolniczego prezentowane były wydawnictwa i materiały informacyjne, edukacyjne, prasa doradcza oraz cieszące się ogromnym zainteresowaniem regionalne produkty spożywcze i rękodzieło. Do rąk naszych gości na stoisku trafił także „Poradnik Gospodarski” w specjalnej edycji przygotowany na kongres w języku polskim i angielskim. Tym samym czytelnikami miesięcznika WODR zostali między innymi: komisarz Unii Europejskiej ds. rolnictwa, Christophe Hansen, minister rolnictwa Czesław Siekierski oraz wiceminister Adam Nowak.

Minister Czesław Siekierski otrzymał od dyrektora WODR Justyny Winiarskiej specjalne, kongresowe wydanie PG

Gościem honorowym stoiska WODR był Christophe Hansen, Europejski Komisarz ds. rolnictwa i żywności.

LEKCJA PRAKTYCZNEGO ROLNICTWA

W pierwszym dniu kongresu wzięła udział polska i europejska młodzież. To dla nich przygotowano wykłady, prelekcje i prezentacje. Na stoisku Uniwersytetu Przyrodniczego wraz z Wielkopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego zorganizowane zostały warsztaty dla uczniów szkół rolniczych, którzy mogli poszerzyć praktyczną wiedzę na temat hodowli roślin uprawnych oraz rozpoznawania i zwalczania szkodników, chorób i chwastów.

Stoisko WODR chętnie odwiedzała młodzież ze szkół rolniczych

Podczas pokazu kultur in vitro mieli okazję, by zobaczyć z bliska, jak powstają nowe sadzonki, jak przebiega regeneracja roślin i jak nauka pomaga chronić rzadkie gatunki. Mogli przekonać się jak w sterylnych warunkach, na specjalnych pożywkach, rośliny rosną jak w laboratorium przyszłości, jak można rozmnażać rośliny nawet z jednej komórki.

Dla zainteresowanych odbył się pokaz bioróżnorodności. Młodzież szkolna mogła się dowiedzieć, jak hodowla roślin zmienia rośliny uprawne, a także przekonać się, jak dzięki hodowli roślin zmieniamy je tak, by lepiej służyły człowiekowi: stają się smaczniejsze, bardziej odporne i dają większe plony.

Warsztaty dla uczniów szkół rolniczych na stoisku UP

ROLNIK, ZAWÓD WIELU TALENTÓW I UMIEJĘTNOŚCI
Podczas drugiego i trzeciego dnia kongresu w osobnych panelach swoje wykłady przeprowadzili doradcy Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. Przy pełnych salach dzielili się swoją wiedzą Nina Bartol i Łukasz Kuleczka.

Nina Bartol prezentowała uczestnikom kongresu współczesny profil zawodu rolnika. Doradczynie w zajmujący sposób z praktycznymi wskazówkami omówiła obowiązki związane z prowadzeniem nowoczesnego gospodarstwa rolnego.

Opisała charakter jego pracy i nakreśliła wyzwania, z jakimi należy się liczyć, korzystając ze wsparcia funduszy europejskich. Niezbędna jest oczywiście nie tylko wiedza z zakresu techniki rolniczej, ekonomii i ochrony środowiska, ale również rzetelne prowadzenie dokumentacji gospodarstwa. W każdym z tych obszarów rolnicy mogą liczyć na pomoc i wsparcie doradcy WODR.

Łukasz Kuleczka podczas wykładu o rolnictwie cyfrowym

Łukasz Kuleczka przeprowadził wykład na temat partnerstwa nauki i praktyki w tzw. rolnictwie cyfrowym. Zilustrował i wyjaśnił, jakie nowoczesne rozwiązania wspierające Rolnictwo 4.0 są testowane na polstkach w Sielinku. Zaczynając od dokładnego mapowania pól, żeby te dane można było wykorzystać do programowania robota, który precyzyjnie zasiał buraka cukrowego, a następnie pielął całą uprawę. W tej chwili na polach w Sielinku pracuje robot, który zasiał cebulę ozimą, pielą ją oraz ma możliwość selektywnego oprysku, co przekłada się na oszczędności rachunku ekonomicznego dla rolnika. Wykorzystanie tych technologii prowadzi do optymalizacji produkcji rolnej, zwiększenia wydajności, a także ułatwia prowadzenie gospodarstwa w sposób bardziej zrównoważony. ■

W debacie na temat Nauka i doradztwo dla praktyki rolniczej uczestniczył m.in. Łukasz Kuleczka, doradca WODR

Wielkopolskę w Koalicji Europejskich Regionów Rolniczych AgriRegions reprezentuje wicemarszałek Krzysztof Grabowski

POLSKIE ROLNICTWO KONSEKWENTNIE PODBIJA EUROPE, CHOĆ POCZĄTKI BYŁY NIEŁATWE

O przygotowaniach Polski do akcesji, zmianach jakie zaszły w rolnictwie przez ostatnie dwie dekady oraz szansach, które polskiej wsi dała obecność we Wspólnocie rozmawiali uczestnicy panelu podczas trzeciego dnia Europejskiego Kongresu Odnowy i Rozwoju Wsi w Poznaniu.

MACIEJ ZIMNICKI | SEKCJA PROMOCJI I WYDAWNICTW

Moderatorem debaty była profesor Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN i jego dyrektor dr hab. Monika Stanny, a uczestnikami:

Aleksander Kwaśniewski, były Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;

dr Czesław Siekierski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
Andrzej Grzyb, poseł;

Krzysztof Paszyk, Minister Rozwoju i Technologii;

Wiktor Szmulewicz, prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych;

prof. dr hab. Paweł Swaniewicz, dyrektor Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego.

INTEGRACJA JEST PROCESEM, KTÓRY WCIAŻ TRWA

Monika Stanny: W 2004 roku wchodząc do Unii Europejskiej polska wieś obawiała się, że nie będzie takim beneficjentem jakim się okazała w rezultacie. Dziś widzimy, że jest bardzo duży postęp infrastrukturalno – gospodarczy. Jednak pod względem postaw społecznych, światopoglądowych polska wieś pozostała nośnikiem ciągłości, tradycji, wartości konserwatywnych. Czy ten kierunek rozwoju był jedynym możliwym, czy czegoś nie zgubiliśmy w wymiarze edukacyjnym i społecznym?

Aleksander Kwaśniewski: Wejście Polski do Unii Europejskiej wraz ze wszystkimi konsekwencjami oceniam w kategoriach sukcesu. Byłem uczestnikiem tego procesu od samego początku jako prezydent w latach 1995-2005. Pamiętam jakie towarzyszyły nam obawy o to, że Unia Europejska zniszczy nasze rolnictwo, że nasze rolnictwo nie wytrzyma konkurencji. Dziś słyszymy, że eksportujemy blisko 40 procent naszej produkcji, a z tego 75 procent do Unii Europejskiej. Z perspektywy czasu niektóre zabiegi i obawy wyglądają one mało poważnie.

W tym kontekście pamiętam wysiłki ministra Jarosława Kalinowskiego, który uczestniczył w negocjacjach akcesyjnych i zabiegi polskiego zespołu o tak zwane kwoty mleczne. Do ostatniego momentu przedłużających się negocjacji w Kopenhadze był to warunek, w którym nie chcieliśmy ustąpić. Dziś ten temat w ogóle nie istnieje w przestrzeni oczekiwań.

Jednocześnie trwały protesty niektórych środowisk politycznych. Dzięki jednak wyraźnemu stanowisku papieża Jana Pawła II, który powiedział tuż przed referendum podczas zgromadzenia tysięcy wiernych na Placu św. Piotra w Watykanie „Polska potrzebuje Europy, Europa potrzebuje Polski” i dodał „od Unii Lubelskiej, do Unii Europejskiej”. To pozwoliło wyciszyć demonstracje przeciwników odbywające się w naszym kraju i odebrało argumenty podnoszone w kampanii referendalnej.

Trudno sobie wyobrazić dzisiaj, co by się wydarzyło, gdybyśmy nie weszli do UE. Mielibyśmy zamknięte granice, bylibyśmy pozbawieni środków finansowych, możliwości rozwoju, postępu. Moglibyśmy bardziej zabiegać o środki na poprawę infrastruktury drogowej, więcej inwestycji związanych z ochroną środowiska, żeby utylizacja różnych rzeczy była lepsza. Dziś na polskiej wsi zdarza się w niektórych regionach, że nie mamy dobrego dostępu do edukacji, co w konsekwencji skutkuje tym, że młodzi ludzie z tych regionów mają problem z konkurowaniem z rówieśnikami z lepszych ośrodków szkolnych. Problematyczny w wielu miejscach może być dostęp do ochrony zdrowia. Tu widzę wciąż pojawiające się problemy, które należałoby rozwiązać.

Jednak warto zaznaczyć, że Polska swoją szansę wykorzystała, wieś się zmieniła ogromnie. Zmieniła się infrastruktura, wyposażenie gospodarstw. Ważne jest, aby dać ludziom szansę, a będą potrafili w większości ją wykorzystać.

Odpowiadając na drugą część pytania, uważam, że to dobrze, że polska wieś jest konserwatywna. Jestem zdania, że można pogodzić tradycyjne wartości, dobrą kulturę, ciągłość historyczną z unowocześnianiem się, z postępowaniem. To pomaga zachować polskiej wsi swoją tożsamość.

Monika Stanny: Jaka jest ocena wykorzystania funduszy unijnych na obszarach wiejskich? Czy udało się zaszczepić innowacyjność i przedsiębiorczość poza dużymi ośrodkami?

Krzysztof Paszyk: Ogromne zaangażowanie lokalnych samorządów, gmin, powiatów, województw umożliwiło dzięki skutecznemu wykorzystaniu środków UE postęp

między innymi w infrastrukturze drogowej, które wyglądają jak z innej epoki w porównaniu do rozwiązań sprzed dwudziestu lat.

Dzięki zaangażowaniu samorządów środki unijne były bardzo efektywnie wykorzystywane. Dzisiaj infrastruktura na wsiach nie tylko nie ustępuje tej w miastach, ale w wielu przypadkach ją przewyższa.

Wiele zadań i planów jednak przed nami, ponieważ wciąż w wielu wsiach brakuje ścieżek rowerowych, bezpiecznych przejazdów kolejowych.

Jednym z głównych problemów, z jakim musimy się zmierzyć jest niż demograficzny i brak kolejnych licznych pokoleń, które z powodzeniem zastępują te odchodzące. Liczymy na to, że dalsze inwestycje infrastrukturalne i te zmierzające do poprawy jakości życia na wsi będą sprzyjały pozostaniu na gospodarstwach młodych ludzi i wiązaniu ze wsią swojej przyszłości. W różnych regionach Polski sytuacja wygląda odmiennie, ale jest to wyzwanie w skali całego kraju. Największe wyludnianie ma miejsce na wschodzie Polski. Na wsiach znikają podmioty gospodarcze, nie ma też inicjatywy gospodarczej. Staramy się zatrzymać ten trend, tworzymy specjalne strefy ekonomiczne, które mają zachęcić do inwestowania na przykład w województwie podlaskim, lubelskim, podkarpaciu.

Monika Stanny: Panie ministrze, był pan architektem naszego wejścia do Unii Europejskiej w zakresie rolnictwa, dostosowywania polskiego rolnictwa do unijnych reguł. Uczestniczył pan w negocjacjach i obserwował ten proces od kulis. Następnie uczestniczył we wdrażaniu przyjętych założeń, a dzisiaj jest pan ministrem rolnictwa. Co się udało, co jest największym sukcesem wejścia polskiego rolnictwa do Unii Europejskiej? Proszę również o wskazania które działania jednak nie przyniosły spodziewanych rezultatów?

Czesław Siekierski: Przystąpienie do Unii Europejskiej było możliwe już wcześniej, w latach 90-tych, jestem o tym przekonany. Mielibyśmy więcej okresu przejściowego i więcej czasu na przygotowanie. Nie było jednak

woli politycznej. W rękach prywatnych było około 75 procent własności użytków rolnych, w PGR-ach 19 procent, a 4 procenty w spółdzielniach produkcyjnych. Sytuacja ta była problematyczna w przygotowaniach do akcesji naszego rynku rolnego.

Obraz polskiego rolnictwa w unii był dwadzieścia lat temu mocno zafałszowany. Postrzegano polskiego rolnika jako nieogolonego chłopca w gumiakach z jednym konikiem. Taki obraz uśpił mocno Unię w negocjacjach. Przez następne dwadzieścia lat dokonał się niesamowity skok jakościowy polskiego rolnictwa, którego dokonały nie tylko gospodarstwa rolne, ale także służby okołorolnicze, inspekcje, uczelnie, instytucje, instytuty okołorolnicze, doradztwo rolnicze.

Możliwe stało się to również dzięki tysiącom wyjazdów studyjnych i prezentacji w krajach Unii, podczas których rolnicy poznawali innowacje stosowane w innych krajach.

Wejście rolnictwa polskiego do UE dało mu szansę na dużo szybszy i większy rozwój, niż dokonało by się to bez akcesji. Największe korzyści przynosi nam handel na wspólnym rynku, a nie dotacje płynące z Brukseli. Dlatego rozwój eksportu i postęp w branży rolno-spożywczej to największe sukcesy naszej akcesji do wspólnoty europejskiej. Dzięki nim możemy teraz wspomagać między innymi małe firmy przetwórstwa, skracając łańcuch od pola do stołu.

Rola dopłat bezpośrednich maleje, ponieważ spada wartość pieniądza. Obecnie ukierunkowują produkcję, mając na uwadze np. ekoschematy. Pomagają też sterować procesami w rolnictwie.

Wiktor Szmulewicz: Akcesja do Unii Europejskiej obudziła w rolnikach przedsiębiorczość. Nie wszystko się udało, mamy jeszcze wiele do zrobienia, ale potencjał polskiej wsi został uwolniony. Dzisiaj sceptyków jest istotnie mniej niż w 2004 roku.

Monika Stanny: Jakie wnioski płyną z integracji polskiej wsi z Unią Europejską dla rozszerzenia Unii na wschód i ewentualnej akcesji Ukrainy do Wspólnoty Europejskiej? Jak Unia może uniknąć błędów z przeszłości?

Andrzej Grzyb: Pamiętam wątpliwości, jakie towarzyszyły urzędnikom unijnym, czy polskie mleko będzie odpowiedniej jakości, czy produkty z Polski będą spełniały unijne normy. Początkowo wartość eksportu polskiej żywności wynosiła 5 miliardów euro, a w ostatnich trzech latach już wzrosła do 52 miliardów euro. Nadwyżka polskiej produkcji rolnej wynosi 19 miliardów euro.

Obecnie Ukraina otrzymała nieporównywalnie lepsze warunki przystąpienia do wspólnoty, niż Polska w swoim czasie. Różni się także specyfika rolnictwa obu krajów. Na Ukrainie, spośród dziesięciu największych holdingów tylko dwa zarejestrowane są na Ukrainie, a w ich posiadaniu są trzy miliony hektarów ziemi. Warto zauważyć, że według statystyk Polska posiada 14,5 miliona hektarów ziemi użytkowej, Niemcy 16,5 miliona hektarów gruntów rolnych. Na Ukrainie jest ich nawet 42 miliony hektarów, z których w 2019 roku wyprodukowanych zostało przez ponad 4 miliony farmerów ponad 100 milionów ton zbóż. To jest ogromny potencjał, ale przy wyzwaniu, jakie stanowi struktura rolnictwa tego kraju. Taka ilość może doprowadzić do turbulencji rynkowych krajów członkowskich.

Przygotowanie do akcesji wymaga ogromnej pracy i wielu przygotowań. My Polacy musieliśmy w swoim czasie taką pracę wykonać. Opracowaliśmy dokument Narodowej Strategii Integracji, następnie powstała Komisja ds. Integracji Europejskiej. Wtedy polski parlament uchwalił specjalny budżet przeznaczony na przygotowania do akcesji. Osobną sprawą było przygotowanie polskiego prawa, zaimplementowanie przepisów i regulacji unijnych.

Monika Stanny: Są samorządy, które nie korzystają ze środków europejskich. Czy jest możliwy rozwój bez środków unijnych i dofinansowania, co należy uznać za sukces, a co za porażkę w lokalnej polityce samorządowej na wsi?

Paweł Swaniewicz: Od 2004 roku gminy wiejskie i wiejsko-miejskie otrzymały dotacje w wysokości około 60 miliardów złotych. Na inwestycje dołożyły również wkład własny do tych dofinansowań. Można również do tej kwoty doliczyć środki na lokalne grupy działania. Sukces w wykorzystaniu tych pieniędzy był możliwy przede wszystkim ze względu na zdecentralizowany sposób ich rozdysponowania. Byliśmy w momencie akcesji jedynym krajem, który zdecydował się na taki sposób dysponowania tymi środkami, na poziomie regionalnych programów operacyjnych. Dlatego sukces w wykorzystaniu środków unijnych to w dużej mierze zasługa samorządów. Także w kwestii przejmowania wartościowych reguł, procedur, procesów zarządzania, a nawet sposobu myślenia o rozwoju lokalnym.

Monika Stanny: Marzenie o skoku cywilizacyjnym już się spełniło. Jakie marzenia może mieć dzisiaj polska wieś?

Aleksander Kwaśniewski: Polska wieś mocno stąpa po ziemi. Uważam, że najważniejsze jest w tym momencie dobrej jakości wykształcenie młodzieży, która pozostanie na wsi. Bardzo ważna jest również łatwa dostępność do służby zdrowia i profilaktyki zdrowia. Koniecznie trzeba dokończyć dzieło poprawy infrastruktury drogowej i transportu publicznego.

Koniecznością jest również włączenie wsi do wielkiego procesu ochrony środowiska, aby zatrzymać zmiany klimatyczne. Mamy w tym obszarze wiele do zrobienia.

Krzysztof Paszyk: Wieś ma bardzo wiele do zaoferowania, chociaż wciąż pokutuje myślenie, że jesteśmy trochę z boku, że jesteśmy poza głównym nurtem. Tymczasem na polskiej wsi opiera się bardzo wiele aspektów naszego życia. Fundamentalne jest w tym bezpieczeństwo żywnościowe, jeszcze dwadzieścia lat temu bagatelizowane. W konsekwencji wieś jest filarem życia gospodarczego, wszystkie parametry eksportu i udziału w gospodarce na to wskazują. Dlatego musimy zadbać, aby to, co jest wytwarzane, było konkurencyjne na rynku, likwidując ograniczenia i bariery, choćby infrastrukturalne.

Bardzo byśmy chcieli, aby wieś była również miejscem produkowania taniej energii, która będzie wykorzystywana lokalnie.

Podsumowując debatę jej uczestnicy zgodzili się, że powinniśmy nie tylko w polską wieś inwestować, ale także wsi słuchać. Wchodząc do Unii Europejskiej, wchodziliśmy z nadziejami. Dzisiaj po dwóch dekadach mamy już na swoich barkach odpowiedzialność za jej odnowę i rozwój, ale również funkcjonowanie w warunkach gospodarczych, ale i społecznych. Jednak przedsiębiorczość mieszkańców wsi w połączeniu z zaangażowaniem lokalnych samorządów przeprowadzi nas od dialogu do bezpiecznej przyszłości. ■

NOWOCZESNE ROLNICTWO, CZYLI DORADZTWO W DOBIE CYFRYZACJI

Majowy Europejski Kongres Odnowy i Rozwoju Wsi był miejscem wymiany doświadczeń między środowiskami naukowymi i specjalistami z branży a rolnikami i mieszkańcami obszarów wiejskich. Liczne konferencje, panele dyskusyjne, wykłady – z tym wszystkim mogli się zapoznać uczestnicy trzydniowego wydarzenia na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich.

JACEK STRYKOWSKI | SEKCJA PROMOCJI I WYDAWNICTW

W czwartek, 8 maja, pierwszego dnia Kongresu odbył się panel dyskusyjny pn. „Rolnictwo w dobie nowych możliwości” składający się z dwóch wystąpień. Prelekcję pod tytułem „Rolnictwo cyfrowe: Partnerstwo nauki i praktyki” wygłosił dr inż. Tomasz Wojciechowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Natomiast Nina Bartol, doradca Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu omówiła zagadnienie pt. „Poznaj zawód rolnik”

DORADCA POMAGA I PRZYPOMINA

W pierwszych słowach swojego wykładu Nina Bartol wymieniła największe wyzwania stojące dziś przed rolnikami, a także podkreśliła ogromną rolę, jaką odgrywa doradztwo rolnicze: - Rolnik musi w swojej działalności wypełniać ogromną liczbę dokumentów, co wynika z przepisów. Jeżeli chce prawidłowo prowadzić swoją działalność, po prostu musi się do tego zastosować. Ale jednocześnie doradcy WODR w Poznaniu są po to, żebyśmy razem współpracowali i rozwiązywali na bieżąco wszystkie problemy. Rolnik siada z naszym doradcą i od początku do końca przechodzimy przez wszystkie zawiłości, dążąc to jak najlepszego rozwiązania problemu.

Praca we współczesnym gospodarstwie rolnym wiąże się z wieloma obowiązkami ciążącymi na rolniku, niezależnie od tego, czy zajmuje się on produkcją zwierzęcą czy roślinną. Bieżąca praca to nie tylko ta związana z fizyczną obecnością na polu czy w oborze, jak bardzo często wydaje się ludziom nie związanym na co dzień z rolnictwem. Współczesny rolnik coraz więcej czasu spędza na przygotowaniach, szkoleniach, samodoszkadzaniu się oraz prowadzeniu ewidencji.

Wielkim wyzwaniem dla doradcy rolnego jest kontakt z rolnikiem. Nie chodzi tu tylko o współpracę w momencie wypełniania wniosków, ale także, a może przede wszystkim, o pomoc w bieżącej pracy. Powinnością doradcy jest też przypomnienie o ważnych obowiązkach ciążących na rolniku. Jednym z nich jest ukończenie szkolenia ze stosowania środków ochrony roślin oraz przeprowadzanie badania technicznego opryskiwaczy, w którym pomaga WODR w Poznaniu. Jest to szkolenie obowiązkowe dla każdego gospodarstwa wykonującego zabiegi z zastosowaniem środków ochrony roślin. Kolejną ważną rzeczą, o której należy pamiętać, jest prowadzenie karty pola. Rolnik prowadzi ją na bieżąco, co pozwala w dowolnym momencie sprawdzić, jakie zabiegi były wykonane, jakich środków użyto czy też jakimi maszynami były robione np. opryski na polu.

dr inż. Tomasz Wojciechowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Dużym wsparciem ze strony Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu było udostępnienie przydatnych dla rolników narzędzi, takich jak „Internetowa Platforma Doradztwa i Wspomagania Decyzji w Integrowanej Ochronie Roślin” – eDWIN. Zawiera ona m.in. usługę Wirtualne Gospodarstwo, która w dużym stopniu wspomaga działania w obszarze ochrony roślin. Każdy rolnik może prowadzić bieżącą ewidencję gospodarstwa, a następnie wygenerować raport, który w przejrzysty sposób pomaga spojrzeć na całość prowadzonej przez siebie działalności.

Podsumowując, współczesny producent rolny, prowadząc gospodarstwo rolne, musi sprostać wielu wyzwaniom, które niesie dzisiejsza rzeczywistość. Rolnik musi mieć coraz większą wiedzę z zakresu wielu dziedzin rolnictwa, ekonomii, techniki rolniczej, a przede wszystkim ochrony środowiska. W każdym z tych obszarów może jednak liczyć na fachowe wsparcie ze strony doradców rolniczych.

ROLNICTWO 4.0 W SIELINKU

W drugim dniu Kongresu zorganizowano między innymi panel pod hasłem „Nauka i Doradztwo dla praktyki rolniczej”. Był to czas na wymianę poglądów przedstawicieli instytutów badawczych i jednostek doradztwa rolniczego. Tutaj w dyskusji na temat działań demonstracyjnych jako wzorowy model współpracy nauki i doradztwa oraz korzyści związanych z rolnictwem 4.0 wziął udział min. Łukasz Kuleczka, doradca Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.

Łukasz Kuleczka zabrał głos i przedstawił punkt widzenia doradcy-praktyka, który prowadzi poletka demonstracyjne w Sielinku, wprowadzając i testując nowoczesne rozwiązania w rolnictwie.

Łukasz Kuleczka: - We współczesnym świecie można zauważyć problem z pozyskaniem młodych ludzi do pracy w rolnictwie. Widzą oni bowiem, z jak wieloma obowiązkami się to wiąże. Ale jest nadzieja, że wchodzące do gospodarstw rozwiązania Rolnictwa 4.0 ułatwią nieco zadanie i zachęcą do pracy w tej branży. Już teraz pracują w gospodarstwach roboty udojowe, roboty do podgarniania paszy, systemy automatycznego podkarmiania drobiu, systemy satelitarne pomagające w uprawie pól. Rozwiązania te bardzo ułatwiają pracę, ale wymagają ścisłej współpracy nauki z praktyką. Rolnictwo potrzebuje aktualnych danych, żeby podejmować jak najlepsze decyzje i tylko wtedy będzie można osiągać wysokie plony, a co za tym idzie wymierne korzyści.

Bardzo ważną stroną doradztwa rolniczego jest edukacja. Można to szczególnie zauważyć podczas Krajowych Dni Pola, które są organizowane przez ośrodki doradztwa rolniczego. W tych wydarzeniach biorą udział szkoły zajmujące się kształceniem młodych rolników. Widać wtedy, jakim zainteresowaniem cieszą się strefy innowacji w rolnictwie czy też strefy doradztwa.

Podczas Krajowych Dni Pola w Sielinku, które odbyły się w 2023 roku, mieliśmy duże wsparcie ze strony wielu firm, które chciały zaprezentować swoje rozwiązania związane z rolnictwem 4.0. Na polach w Sielinku pracowały wtedy dwa roboty. Jeden, który zasiał buraki, a następnie pielł całe pole, omijając zasiane buraki. Inny robot, oprócz pielienia, tym razem kukurydzy, dokonywał selektywnego oprysku pola. Odbywały się także pokazy dronów pracujących na polu.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu wprowadził innowacyjną usługę dla rolników za pomocą drona ze specjalnym aplikatorem czyli usługę Poldrony, polegającą na biologicznym zwalczaniu omacnicy prosowianki w uprawie kukurydzy za pomocą kruszynka. Usługa ta cieszy się dużą popularnością wśród rolników prowadzących uprawy kukurydzy.

Od trzech lat na polach w Sielinku pracuje robot w uprawie buraka cukrowego. Robot ten precyzyjnie zasiał, a następnie pielł całą uprawę. W zeszłym roku doszedł inny robot, który sam zasiał cebule ozimą, pielł ją, a ma jeszcze możliwość selektywnego oprysku. Na polach w Sielinku pracuje także deszczownia ramowa, która pokazuje, jak można zwiększyć plony przy użyciu odpowiedniego nawodnienia - w porównaniu do poletek kontrolnych bez nawodnienia.

Ponadto, Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu wraz z Poznańskim Instytutem Technologicznym oraz Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciovym tworzy konsorcjum w ramach Centrum Testowania Sztucznej Inteligencji, które pozwala testować na polach w Sielinku nowoczesne rozwiązania z szeroko rozumianego Rolnictwa 4.0.

Ze wszystkimi tymi rozwiązaniami można zapoznać się na naszych polach podczas różnego rodzaju seminariów, targów oraz indywidualnych spotkań, z których rolnicy bardzo chętnie korzystają. ■

*Łukasz Kuleczka,
doradca z Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu*

PLAN STRATEGICZNY JAKO NOWY INSTRUMENT WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ

Wspólna Polityka Rolna funkcjonuje w UE od ponad 60 lat.

W Polsce wdrażana jest od 2001 roku, kiedy uruchomiony został przedakcesyjny program SAPARD.

Po akcesji do UE, 1 maja 2004 roku, polska wieś i rolnictwo korzystały ze środków unijnych w ramach trzech okresów programowania: 2004-2006, 2007-2013 oraz 2014-2020.

PROF. DR HAB. ARKADIUSZ SADOWSKI | UNIwersYTET PRZYRODNICZY W POZNANIU

Operacja finansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Operacja realizowana przez Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.

Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Od czasu reformy Agenda 2000, Wspólna Polityka Rolna funkcjonuje w oparciu o dwa filary. Pierwszy finansowany jest z Europejskiego Funduszu Gwarancji Rolnej i dotyczy wsparcia dochodów producentów. Środki drugiego filara alokowane są w Europejskim Funduszu Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i wykorzystywane są na realizację polityki strukturalnej rolnictwa i obszarów wiejskich. Wsparcie z pierwszego filara wypłacane jest przede wszystkim w postaci dopłat bezpośrednich, a zasady pomocy w ramach drugiego filara regulowane były poprzez dokumenty strategiczne, którymi w latach 2004-2006 były Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Sektorowy Program Operacyjny „Rolnictwo”. W kolejnych okresach programowania były to Programy Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz 2014-2020.

Od 2004 do 2023 roku na polską wieś z WPR trafiło ponad 75 mld euro, z czego 48 mld w postaci dopłat bezpośrednich, i niemal 2 mld jako interwencje rynkowe. Środki z drugiego filara stanowiły około 1/3 całości wsparcia. W tym samym czasie Polska otrzymała większe wsparcie z polityki spójności (niemal 160 mld euro), aczkolwiek inwestycje poczynione ze współfinansowaniem środkami unijnymi (między innymi drogi, tabor kolejowy, budynki użyteczności publicznej itd.) przyczyniły się do rozwoju całego kraju, w tym obszarów wiejskich.

W obecnie trwającym okresie programowania na lata 2021-2027 dokumentem regulującym zasady funkcjonowania WPR jest Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Realizuje on 9 celów szczegółowych:

1. wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego,
2. zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację,
3. poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości,
4. przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii,
5. wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze,
6. przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmocnienie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu,
7. przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
8. promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa,
9. poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt

Dziesiąty – przekrojowy cel, czyli modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania, odnosi się bezpośrednio do doradztwa i edukacji w rolnictwie.

Trzy pierwsze cele mają charakter ekonomiczny, trzy kolejne środowiskowe, a ostatnie społeczny. Jest to nawiązanie do koncepcji zrównoważonego rozwoju, polegającego w swej istocie na takim rozwoju gospodarczym i społecznym, który nie szkodzi środowisku, i który pozwoli na realizację celów przyszłych pokoleń. Niemniej jednak współczesne wyzwania w stosunku do rolnictwa, w tym następujące zmiany klimatyczne, spowodowały, że WPR mocno nakierowana jest na kwestie związane ze środowiskiem. Dodać trzeba, że sektor rolny zarówno przyczynia się do zmian klimatycznych, jak i odczuwa ich negatywne skutki. Dlatego też aż 40% środków z WPR ma zostać przeznaczonych na działania odnoszące się do klimatu i środowiska.

Poza tym wspierane będą też inne obszary, takie jak modernizacja gospodarstw rolnych, zarządzanie ryzykiem, krótkie łańcuchy dostaw i promocja wysokiej jakości produktów, wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, poprawa kapitału społecznego i ludzkiego, doradztwo i edukacja a także kreowanie oraz transfer innowacji w sektorze rolno-spożywczym.

W stosunku do poprzednich okresów programowania nastąpiły dość istotne zmiany w zakresie wdrażania poszczególnych instrumentów WPR. Po pierwsze na skutek pandemii COVID-19 nastąpiło opóźnienie, stąd nowe zasady funkcjonują od roku 2023. Po drugie, inaczej niż w poprzednich okresach, część środków przeznaczonych na wsparcie rozwoju obszarów wiejskich pochodzi z nowego instrumentu UE, jakim jest NextGenerationEU, który został utworzony celem pobudzenia europejskiej gospodarki po pandemii.

Przede wszystkim jednak nowość polega na tym, że po raz pierwszy wszystkie zasady dotyczące Wspólnej Polityki Rolnej ujęte zostały w jednym dokumencie jakim jest Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Zawiera on reguły przyznawania środków pomocowych zarówno w ramach pierwszego, jak i drugiego filara WPR. Zdecydowana większość działań (zwana w obecnym okresie programowania interwencjami) stanowi kontynuację poprzednich form wsparcia. Do istotnych nowości zaliczyć można wsparcie dla sektora pszczelarskiego (co jest rzeczą szczególnie istotną z punktu widzenia znaczenia zapylaczy w rozwoju rolnictwa) i owocowo-warzywnego. Przede wszystkim jednak wprowadzony został nowy instrument, jakim są ekoschematy. Ich istota polega na tym, że w zamian za zobowiązanie się rolnika do podjęcia działań na rzecz środowiska, wykraczające poza obowiązujące normy prawne, uzyska on wsparcie finansowe. Różnica w stosunku do wdrażanych od początku uczestnictwa Polski w UE działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych polega

na tym, że ekoschematy alokowane są w pierwszym filarze i obejmują zobowiązania roczne a nie pięcioletnie. Wielkość środków przeznaczonych na ten instrument musi stanowić nie mniej niż 25% budżetu pierwszego filara WPR. Obecnie funkcjonuje siedem ekoschematów powierzchniowych oraz Ekoschemat dobrostan zwierząt. Największe znaczenie ma Ekoschemat rolnictwo węglowe oraz zarządzanie składnikami odżywczymi. Jego celem jest wsparcie praktyk nakierowanych na zwiększenie ilości materii organicznej w glebie, poprawę jej struktury oraz zwiększenie odporności na erozję wietrzną i wodną.

Znaczenie kwestii środowiskowych w Planie Strategicznym przejawia się nie tylko w liczbie interwencji i ilości alokowanych środków, ale także w strategicznym podejściu do tematu. Całość zagadnień ujęta została w tak zwanej Zielonej Architekturze. Obejmuje ona zarówno wsparcie, jak również wymogi.

W tym pierwszym przypadku w jej zakres wchodzi:

- interwencje związane z „zielonymi” inwestycjami (produkcyjnymi i nieprodukcyjnymi), czyli takimi, które przyczyniają się do realizacji celów środowiskowych i klimatycznych,
- kooperacja, przez co rozumie się przede wszystkim interwencję Współpraca Grup Operacyjnych EPI, czyli instrument WPR wdrażany od perspektywy 2014-2020, polegający na implementacji innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym, realizowanym przez grupy operacyjne, w skład których wchodzi przede wszystkim przedstawiciele producentów i ośrodków naukowych. Poza tym są to także projekty LEADER, systemy jakości, organizacje producentów, strategie inteligentnych wsi i inne działania w zakresie współpracy,
- dzielenie się wiedzą, czyli wszelkie szkolenia oraz doradztwo nakierowane na innowacyjne rozwiązania. Muszą być one zgodne z systemem wiedzy i innowacji w rolnictwie (AKIS),
- obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania, do których stosuje się płatności, które państwa członkowskie mogą przyznawać rolnikom, w celu zrekompensowania dodatkowych kosztów i dochodów utraconych z powodu szczególnych ograniczeń środowiskowych. Instrument ten realizowany jest od początku uczestnictwa Polski w UE,
- ekoschematy, wdrażane od roku 2023,
- działania rolnośrodowiskowo-klimatyczne, czyli płatności za wieloletnie zobowiązania rolników na rzecz środowiska. Mają one na celu pokrycie dodatkowych kosztów i utraconych dochodów, w tym ewentualnie kosztów transakcyjnych. Także wdrażane są od początku akcesji.

Wszystkie te działania są dobrowolne dla potencjalnych beneficjentów, natomiast ekoschematy oraz działania rolnośrodowiskowo-klimatyczne są obowiązkowe dla państwa członkowskiego, a więc muszą być obligatoryjnie uwzględniane w planach strategicznych.

Elementem zielonej architektury są także wymogi, czyli poszerzona warunkowość. Obejmuje ona normy dobrej kultury rolnej (GAEC) oraz podstawowe wymogi w zakresie zarządzania (SMR). Co do zasady warunkowość obejmuje funkcjonujące w poprzednich okresach programowania normy wzajemnej zgodności (cross compliance) oraz zazielenienia (greening). Ich wdrożenie jest obowiązkowe dla państwa członkowskiego, a przestrzeganie dla beneficjentów.

Środki europejskie finansujące Plan Strategiczny wynoszą 22,1 mld euro, z czego ponad 17,3 mld (niemal 80%) w ramach filara I, a 4,7 mld filara II. Dodatkowo stosowane jest finansowanie z budżetu krajowego wynoszące około 3,2 mld euro. Ostatecznie więc na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich przeznaczonych zostanie ponad 25 mld euro, czyli przeciętnie ponad 5 mld euro rocznie.

Wsparcie w ramach Planu Strategicznego kierowane jest głównie do rolników. Tylko oni mogą korzystać ze wsparcia alokowanego w pierwszym filarze, a poza tym znaczna część interwencji drugofilarowych jest przeznaczona dla tej grupy. Niemniej jednak nie są to jedyni potencjalni beneficjenci. Ze wsparcia mogą korzystać także lokalne samorządy (np. w ramach działań LEADER, czy scalania gruntów), organizacje pozarządowe (także LEADER), przedsiębiorcy (działania na rzecz skrócenia łańcucha dostaw), podmioty publicznego i prywatnego doradztwa (interwencje na rzecz doradztwa rolniczego oraz doskonalenia zawodowego rolników i doradców) oraz instytucje naukowe (Współpraca Grup Operacyjnych EPI).

Podsumowując zauważyć trzeba, że Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 w znacznej mierze wspiera realizację kluczowych wyzwań, przed jakim stoi polskie rolnictwo w trzeciej dekadzie XXI wieku. Wprowadzenie ekoschematów spowodowało, że częściowo przynajmniej wsparcie dochodów rolniczych stało się warunkowe i dokonuje się w zamian za realizację celów, które są jednocześnie ważne dla społeczeństwa, jak i dla samych rolników (szczególnie w długiej perspektywie, co dotyczy przede wszystkim jakości gleby). Szczególną rolę odgrywa tu Ekoschemat rolnictwo węglowe. Zmiany klimatyczne i będące tego skutkiem wzorce pogodowe (łącznie z wzorcami opadów) sprawiają, że istotną kwestią staje się zarówno gromadzenie wody jak i materii organicznej w glebie. Także cenne jest wsparcie innowacyjności oraz transferu wiedzy. Nowoczesne – zasobooszczędne rozwiązania są niezbędne do tego aby móc prowadzić produkcję rolniczą na niezmiennym poziomie i jednocześnie ograniczyć negatywne oddziaływanie na środowisko. Do implementacji tych rozwiązań potrzebna jest natomiast nowa wiedza i doradztwo w zakresie jej stosowania. Wątpliwości budzić mogą natomiast proporcje środków alokowanych na poszczególne interwencje. Wciąż zdecydowana większość pomocy przeznaczana jest na wsparcie dochodu, gdzie jedynym warunkiem jest przestrzeganie zasad poszerzonej warunkowości. Na wspomniane wyżej interwencje, które aktywnie wychodzą naprzeciw wyzwaniom współczesności przeznaczono stosunkowo niewielkie środki. Współpraca grup operacyjnych EPI dysponuje budżetem około 109 mln euro (środki UE i krajowe), co stanowi 0,21% całkowitych środków PS WPR. Dla interwencji Doskonalenie zawodowe rolników jest to odpowiednio 18,5 mln euro i 0,04%, Kompleksowe doradztwo rolnicze 136,5 mln euro i 0,26%, Doskonalenie zawodowe kadr doradczych 8,8 mln euro i 0,02%, Wsparcie gospodarstw demonstracyjnych 22 mln euro i 0,04%. Łączne alokacje dla tych wszystkich interwencji nakierowanych na tworzenie i transfer innowacji to około 0,56% całkowitego budżetu PS WPR. Także interwencja Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu, która finansuje między innymi zakup nowoczesnych urządzeń rolnictwa precyzyjnego to tylko 119 mln euro, a więc 0,23% środków Planu Strategicznego. ■

Źródła:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/programowanie-ps-wpr>

KALENDARZ WYDARZEŃ 2025

DATA WYDARZENIA	NAZWA WYDARZENIA	MIEJSCE IMPREZY	ORGANIZATOR GŁÓWNY
7-8 czerwca	XXXI Wielkopolskie Targi Rolnicze Sielinko 2025	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
7-8 czerwca	Dni Pola 2025	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
7-8 czerwca	XXX Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu Współorganizator: branżowe związki hodowlane, hodowcy indywidualni
15 czerwca	Marszewskie Dni Pola	Marszew 25, 63-300 Pleszew, siedziba PZDR nr 7	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
29 czerwca	Targi Rolnicze Kościelec 2025	Kościelec	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
13 lipca	Premiowanie Żrebiąt Związku Hodowców Koni Wielkopolskich – III edycja	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Związek Hodowców Koni Wielkopolskich Współorganizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
5 października	Jesienne Targi Rolno-Ogrodnicze AGROMARSZ Zielona energia w wielkopolskich gospodarstwach - świadomy wybór	Marszew 25, 63-300 Pleszew, siedziba PZDR nr 7	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu
9 października	Dzień kukurydzy 2025	Sielinko ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica	Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

MŁODZI ROLNICY NA START!

Od 3 czerwca do końca lipca tego roku już po raz trzeci młodzi rolnicy będą mogli wnioskować do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o pomoc w ramach interwencji

I.11 Premie dla młodych rolników. Podstawowe warunki kwalifikujące przyszłego beneficjenta pomocy to wiek między 18 a 40 rokiem życia (faktycznie nie ukończone 41 lat), posiadanie numeru ewidencyjnego producenta oraz posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych lub ich uzupełnienie w okresie 3 lat od wypłaty I raty pomocy.

Ponadto pomoc może być przyznana osobie, która nie prowadzi jeszcze działalności rolniczej lub prowadzi taką działalność nie dłużej niż 24 miesiące przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy. Wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy przyszły młody rolnik jest zobowiązany do złożenia biznesplanu, w którym opisz przejmowane gospodarstwo oraz określi kierunki jego rozwoju.

JAROSŁAW CIEŚLA | DORADCA WODR W POWIECIE POZNAŃSKIM

Przejmowane gospodarstwo musi posiadać co najmniej powierzchnię minimalną (na temat powierzchni minimalnej w dalszej części artykułu) lub wielkość ekonomiczną 15 000 euro. Maksymalna wielkość gospodarstwa to 300 ha oraz 150 000 euro. Wielkość ekonomiczna gospodarstwa jest ustalana na podstawie całkowitej rocznej standardowej produkcji gospodarstwa za pomocą współczynników przypisanych do poszczególnych rodzajów produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Premia dla młodych rolników wynosi 200 tysięcy zł i jest wypłacana w dwóch etapach. W pierwszej transzy wypłacane jest 140 tysięcy a w drugiej pozostałe 60 tysięcy złotych. Młody rolnik zobowiązany jest do wydatkowania minimum

70% otrzymanej kwoty na środki trwałe (budynki, maszyny, stado podstawowe, nasadzenia wieloletnie, zakup wartości niematerialnych i prawnych a także zakup gruntów rolnych). Zakupione środki trwałe muszą mieć związek z prowadzoną działalnością rolniczą, w szczególności z koncepcją rozwoju gospodarstwa przedstawioną w biznesplanie. Pozostała część pomocy może zostać przeznaczona na zakup środków obrotowych. Całość pomocy musi zostać przeznaczona na wydatki związane z działalnością rolniczą.

Dla interwencji Premie dla młodych rolników zostały określone kryteria wyboru operacji, do których przypisane zostały punkty. Aby uzyskać pomoc, wnioskodawca musi zdobyć minimum 7 punktów.

Za co można otrzymać punkty?

powierzchnia UR	max. 3 punkty
kwalifikacje	2-5 punktów
różnica wieku z przekazującym	3 lub 5 punktów
przejęcie całego gospodarstwa	5 punktów
systemy jakości	1,2 lub 4 punkty
produkcja zwierzęca	3 punkty
wielkość ekonomiczna gospodarstwa	max. 3 punkty
aktywność zawodowa	1 punkt

W przypadku produkcji zwierzęcej punkty przyznawane są jeżeli co najmniej 50% wielkości ekonomicznej gospodarstwa w okresie docelowym generowane jest przez produkcję zwierzęcą.

W tegorocznym naborze podniesione zostały punkty za wykształcenie, przejęcie gospodarstwa w całości oraz prowadzenie produkcji zwierzęcej. Zmiany te znacznie ułatwią uzyskanie oraz rozliczenie otrzymanej premii.

Procedura ubiegania się o pomoc składa się z kilku etapów. Po złożeniu wniosku z biznesplanem ARiMR weryfikuje przedstawione dokumenty, po czym następuje podpisanie umowy o przyznaniu pomocy. Następnie osoba wnioskująca w terminie 12 miesięcy zobowiązana jest do złożenia pierwszego wniosku o płatność. Zanim jednak taki wniosek zostanie złożony beneficjent musi spełnić kilka warunków określonych w umowie. Podstawowym warunkiem jest przejęcie wskazanego w biznesplanie gospodarstwa i rozpoczęcie samodzielnego prowadzenia działalności rolniczej. Drugim warunkiem jest przejęcie na własność lub w ramach małżeńskiej wspólności majątkowej, użytkowania wieczystego lub wyłącznej lub wspólnej z małżonkiem dzierżawy z ZWRSP lub od JST użytków rolnych o powierzchni odpowiadającej 50% powierzchni minimalnej. Powierzchnia minimalna to średnia powierzchnia gruntów rolnych w kraju, a w przypadku województw, gdzie średnia powierzchnia gruntów jest niższa od średniej krajowej, wówczas przyjmuje się średnią dla województwa. W Polsce średnia powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwie w 2024 roku, według danych publikowanych przez ARiMR, wynosiła 11,59 ha, a w Wielkopolsce 14,72 ha. Stąd dla rolników rozpoczynających prowadzenie działalności rolniczej w Wielkopolsce wynika obowiązek przejęcia na własność minimum 5,80 ha. Kolejnym wymogiem koniecznym do spełnienia przez młodego rolnika przed złożeniem pierwszego wniosku o płatność jest rozpoczęcie prowadzenia rachunkowości rolnej w gospodarstwie. Wymóg ten może zostać spełniony poprzez prowadzenie rachunkowości za pomocą narzędzia do oceny ekonomicznej gospodarstwa przygotowanego przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB. Narzędzie dostępne jest na stronie: www.ierigz.waw.pl/narzedzie/.

Inną możliwą formą prowadzenia rachunkowości jest prowadzenie jej w ramach systemu Polskiego FADN (od 2025 roku FSDN), a w przypadku gospodarstw prowadzących wyłącznie działy specjalne produkcji rolnej za pomocą podatkowej księgi przychodów i rozchodów. Osoby zainteresowane prowadzeniem rachunkowości w FADN/FSDN powinny zapytać o taką możliwość w Wielkopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

W przypadku beneficjentów, którzy w chwili wnioskowania o pomoc nie posiadali odpowiednich kwalifikacji, konieczne jest, jeszcze przed złożeniem wniosku o pierwszą ratę, rozpoczęcie nauki w celu uzupełnienia wykształcenia.

Ostatnim z warunków niezbędnych do złożenia pierwszego wniosku o płatność jest przystąpienie do korzystania z doradztwa indywidualnego dla osób rozpoczynających po

raz pierwszy prowadzenie gospodarstwa jako młody rolnik w ramach interwencji I.14.2 PS WPR. Dokumentem potwierdzającym przystąpienie do korzystania z usług doradczych jest umowa zawarta z jednym z wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (dla rolników z Wielkopolski w WODR). W celu zawarcia umowy należy zgłosić się do najbliższego doradcy, lub biura powiatowego zespołu doradztwa rolniczego.

Korzystanie z usług doradczych jest dla beneficjentów interwencji Premie dla młodych rolników całkowicie bezpłatne. Młody rolnik w ramach umowy otrzyma pomoc w zakresie analizy sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstwa, realizacji założeń biznesplanu realizowanego w ramach interwencji dla młodych rolników oraz w jednym z wybranych obszarów działalności rolniczej.

Przystąpienie do korzystania z usług doradczych, podobnie jak spełnienie pozostałych wymienionych wymogów, musi nastąpić najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy. W praktyce udokumentowanie wymogów jest niezbędne do złożenia pierwszego wniosku o płatność.

Kolejnym etapem jest realizacja założeń biznesplanu, na co młody rolnik ma 3 lata. Po tym okresie beneficjent składa drugi wniosek o płatność. W tym czasie należy zrealizować inwestycje w środki trwałe oraz pozostałe założenia biznesplanu (np. uczestnictwo w systemach jakości). Ponadto konieczne jest uzyskanie wzrostu wielkości ekonomicznej gospodarstwa, którego wartość jest uzależniona od początkowej wielkości ekonomicznej. Co do zasady, im mniejsze jest gospodarstwo w okresie wyjściowym, tym wyższy wskaźnik wzrostu gospodarstwo musi osiągnąć w okresie docelowym. Młody rolnik musi na tym etapie udokumentować co najmniej 60% udział przychodów z działalności rolniczej. Pozostałe 40% przychodów może uzyskiwać poza gospodarstwem rolnym (np. z tytułu umowy o pracę). Jeżeli o pomoc ubiegała się osoba nie posiadająca odpowiednich kwalifikacji, do tego czasu powinna uzupełnić wykształcenie. Podczas ubiegania się o wypłatę II raty pomocy, rolnik korzystający z premii jest zobowiązany do przedstawienia dokumentów potwierdzających skorzystanie z usług doradczych. Na tym etapie usługa może być już zakończona lub może być jeszcze realizowana.

Część wymogów określonych w umowie z ARiMR młody rolnik jest zobowiązany realizować do upływu 5 lat od wypłaty pierwszej raty pomocy. Do podstawowych należą: samodzielne prowadzenie gospodarstwa, utrzymanie wielkości ekonomicznej, utrzymanie działań za które zostały przyznane punkty (min. systemy jakości, produkcja zwierzęca), udział przychodów z gospodarstwa, prowadzenie rachunkowości, utrzymanie nabytych środków trwałych.

Zachęcamy wszystkie osoby zamierzające skorzystać z premii dla młodych rolników do kontaktu z doradcami Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Służymy pomocą w przygotowaniu biznesplanów, wniosków o przyznanie pomocy i płatność, rachunkowości (część realizowana odpłatnie), a także w zakresie korzystania z obowiązkowych bezpłatnych usług doradczych. ■

Adresy PZDR w Wielkopolsce znajdują się na stronie www.wodr.poznan.pl/kontakt/zespoły-doradcze-w-powiatach

Źródło:
www.minrol.gov.pl

WPŁYW HODOWLI ZWIERZĄT NA EMISJĘ GAZÓW CIEPLARNIANYCH

Hodowla zwierząt jest ważnym elementem współczesnego rolnictwa i dostarczania żywności na całym świecie. W ostatnich latach coraz częściej mówi się jednak o jej wpływie na środowisko naturalne. Jednym z kluczowych zagadnień jest emisja gazów cieplarnianych, które przyczyniają się do zmian klimatycznych.

MAGDALENA ŁAŃDUCH | DORADCA WODR W POWIECIE KALISKIM

Hodowla zwierząt odgrywa istotną rolę w globalnym systemie produkcji żywności, ale ma również znaczący wpływ na środowisko, zwłaszcza w kontekście zmian klimatycznych. Sektor ten jest jednym z głównych źródeł emisji gazów cieplarnianych, w tym metanu, tlenków azotu i dwutlenku węgla, które przyczyniają się do globalnego ocieplenia. W obliczu rosnącego zapotrzebowania na produkty pochodzenia zwierzęcego, zrozumienie i redukcja tych emisji stają się kluczowymi wyzwaniami. Artykuł omawia główne źródła emisji gazów cieplarnianych związanych z hodowlą zwierząt oraz proponowane rozwiązania, które mogą pomóc w zmniejszeniu negatywnego wpływu tego sektora na klimat.

Z danych Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt wynika, że sektor emisji gazów cieplarnianych odpowiada za około 14,5% globalnych emisji gazów cieplarnianych, co czyni go jednym z kluczowych obszarów w kontekście walki ze zmianami klimatycznymi.

Główne mechanizmy, które powodują tak wysoką emisję, to przede wszystkim metan, tlenki azotu oraz dwutlenek węgla. Metan powstaje w procesie fermentacji w żwaczku przeżuwaczy, takich jak krowy, owce czy kozy. Jest to gaz o znacznie wyższym potencjale cieplarnianym niż dwutlenek węgla, nawet 25 razy większym w perspektywie 100 lat. Emisje tlenków azotu pochodzą głównie z nawozów organicznych stosowanych w hodowli zwierząt, takich jak obornik i gnojowica. Tlenki azotu mają również duży potencjał ociepleniowy, przyczyniając się do efektu cieplarnianego. Choć emisje dwutlenku węgla z hodowli zwierząt są mniejsze niż metanu i tlenków azotu, to również mają wpływ na zmianę klimatu, zwłaszcza przez spalanie paliw kopalnych do produkcji pasz, transport zwierząt i emisje związane z wykorzystywaniem energii w gospodarstwach rolnych. Wzrost liczby ludności na świecie oraz rosnące zapotrzebowanie na produkty pochodzenia zwierzęcego prowadzą do intensyfikacji hodowli zwierząt. W szczególności rozwój przemysłowej produkcji mięsa i mleka wiąże się z większą emisją gazów cieplarnianych, co ma swoje konsekwencje w kontekście globalnych działań na rzecz redukcji emisji.

Redukcja emisji gazów cieplarnianych związanych z hodowlą zwierząt jest możliwa dzięki kilku kluczowym działaniom. Pierwszym z nich jest zmiana diety zwierząt. Poprawa jakości paszy może zmniejszyć ilość metanu produkowanego

w żwaczku. Zastosowanie pasz o wyższej jakości, wzbogaconych o składniki zmniejszające produkcję metanu, takich jak oleje roślinne czy dodatki paszowe, jest obiecującą metodą. Kolejnym rozwiązaniem jest zwiększenie efektywności produkcji. Zmniejszenie liczby zwierząt przy zachowaniu produkcji na odpowiednim poziomie oraz zastosowanie bardziej efektywnych systemów hodowli może prowadzić do mniejszej emisji gazów. Zrównoważone zarządzanie obornikiem to kolejna metoda redukcji emisji. Odpowiednie przechowywanie obornika oraz jego przetwarzanie na biogaz może znacząco ograniczyć emisje tlenków azotu oraz metanu. Warto także wspomnieć o technologii przechwytywania i składowania węgla (CCS), która pozwala na neutralizację części emisji CO₂. Ostatnim istotnym rozwiązaniem jest zmniejszenie spożycia produktów zwierzęcych. Zmiana diety społeczeństw na bardziej roślinną i zmniejszenie zapotrzebowania na produkty zwierzęce może znacząco wpłynąć na zmniejszenie emisji związanych z hodowlą zwierząt.

Hodowla zwierząt ma duży wpływ na emisję gazów cieplarnianych, szczególnie metanu i tlenków azotu. W odpowiedzi na wyzwania związane ze zmianą klimatu konieczne staje się wdrożenie działań zmniejszających emisje w tym sektorze. Przyszłość hodowli zwierząt wymaga integracji innowacyjnych technologii, odpowiedzialnego zarządzania zasobami naturalnymi oraz zmiany nawyków konsumentskich. Tylko poprzez kompleksowe podejście możliwe będzie osiągnięcie zrównoważonego rozwoju w rolnictwie. Działania te wymagają współpracy rolników, naukowców oraz decydentów politycznych w celu wypracowania skutecznych strategii ograniczania negatywnego wpływu hodowli zwierząt na środowisko.

Podsumowując, hodowla zwierząt stanowi istotne źródło emisji gazów cieplarnianych i nie może być pomijana w dyskusji o ochronie klimatu. Chociaż wyzwania są duże, istnieje wiele realnych i skutecznych rozwiązań, które – przy odpowiednim wsparciu politycznym, technologicznym i społecznym – mogą znacząco ograniczyć negatywny wpływ tego sektora. Kluczowe będzie jednak nie tylko wdrażanie innowacji, ale również zmiana świadomości społecznej oraz stylu życia. Tylko wspólnym wysiłkiem jesteśmy w stanie stworzyć bardziej zrównoważony i przyjazny dla środowiska system produkcji żywności. ■

SYSTEMY OPASU BYDŁA MIĘSNEGO

Na efektywność opasu bydła mięsnego mają wpływ czynniki genetyczne, środowiskowe i one to decydują o wyniku ekonomicznym prowadzonej produkcji. Efektem końcowym tego kierunku produkcji jest wołowina, która powinna być dostosowana do preferencji konsumentów. Na jej jakość mają wpływ takie czynniki jak rasa zwierząt, płeć, wiek w czasie uboju, żywienie, system utrzymania i opasu, dobrostan, transport, zachorowania, obrót przed ubojowy i obróbka poubojowa.

RYSZARD PAPROCKI | DORADCA WODR W POWIECIE RAWICKIM

Systemy opasu bydła mięsnego (możemy wyróżnić trzy systemy opasu bydła):

- opas intensywny – alkierzowy w budynkach inwentarskich, wymagający obfitego żywienia
- opas półintensywny – z jednym sezonem pastwiskowym, po którym następuje chów alkierzowy
- opas ekstensywny – z dwoma sezonami pastwiskowymi, często prowadzony na ekstensywnych TUZ z wykorzystaniem pasz objętościowych.

Najważniejszymi elementami warunkującymi powodzenie produkcji zwierzęcej jest wartość genetyczna stada oraz jego żywienie warunkujące pokrycie potrzeb pokarmowych poszczególnych grup technologicznych z uwzględnieniem jego kosztów. W dalszej kolejności należało by wymienić kompleks zagadnień związanych z warunkami utrzymania zwierząt. Czynniki te decydują przede wszystkim o zdrowotności stada, co rzutuje na produktywność oraz organizację i nakłady pracy. Czynniki te określamy jako dobrostan, który to występuje jeżeli zwierzę zarówno z etiologicznego jak i fizjologicznego punktu widzenia jest w harmonii z otaczającym je środowiskiem i jest w stanie zaadaptować się do zmian zachodzących w otaczającym je środowisku. Następstwem niskiego dobrostanu zwierząt będzie obniżony poziom produkcji (mniejsze przychody), obniżone wartości wzrostu i rozrodu, wyższy wskaźnik zachorowań, patologie behawioralne, obniżona długowieczność, zwiększone brakowanie a w konsekwencji wzrost kosztów produkcji.

Kolejnym czynnikiem warunkującym opłacalność produkcji jest system utrzymania bydła mięsnego. Jego wybór zależy od położenia gospodarstwa, dostęp do pastwisk i ich zasobność, posiadane budynki i budowle inwentarskie, wielkości stada, nakłady pracy.

Można wyróżnić następujące systemy utrzymania bydła mięsnego :

- system alkierzowy dzielący się na obory uwięziowe i wolnostanowiskowe. Może tu być stosowany system ściółkowy z płytką lub głęboką ściółką i system bezściółkowy. W systemie wolnostanowiskowym często zwierzęta mają dostęp do wybiegów.
- system pastwiskowo-alkierzowy, polega na utrzymaniu zwierząt w okresie zimowym w budynkach inwentarskich natomiast w pozostałej porze roku na pastwiskach.
- system pastwiskowy z dostępem do schronienia od wiatru i deszczu. W tym systemie zwierzęta utrzymywane są przez cały rok na pastwisku. Tutaj decydujące znaczenia ma wybór rasy.

Z wyborem systemu utrzymania zwierząt należy powiązać system opasu. Zależy on od wielu czynników, między innymi, arealu gospodarstwa, posiadanej bazy paszowej, rodzaju i ilości budynków inwentarskich oraz dostępu do pastwisk.

Systemy opasu bydła mięsnego (możemy wyróżnić trzy systemy opasu bydła)

- opas intensywny – alkierzowy w budynkach inwentarskich, wymagający obfitego żywienia, oparty głównie na kiszonkach z kukurydzy i traw przy dużym udziale pasz treściwych. Do tego systemu preferowane są rasy duże o bardzo dużym potencjale wzrostu (simental mięsny, blonde d'aquitaine, charolaise, marchigiana, belgian blue, piemontese, limousine).
- opas półintensywny – z jednym sezonem pastwiskowym, po którym następuje chów alkierzowy w którym wykorzystywana jest kompensacja wzrostu poprzez zastosowanie pasz treściwych, oparty jest o rasy średniego kalibru charakteryzujące się dobrymi przyrostami masy ciała oraz wysoką wydajnością rzeźną (piemontese, limousine, hereford, salers, Angus).
- opas ekstensywny – z dwoma sezonami pastwiskowymi, często prowadzony na ekstensywnych TUZ z wykorzystaniem pasz objętościowych o niskiej wartości pokarmowej. Jest najtańszym systemem opasu bydła. Preferuje się tu rasy odporne na trudne warunki środowiskowe (highland, galloway, welsh black, hereford, salers, Angus).

Każdy z zaprezentowanych systemów utrzymania i opasu bydła w określonych warunkach jest opłacalny, jednak jego wybór zawsze zależy od wielu warunków i czynników które producent powinien poddać szczegółowej analizie i wybrać na jej podstawie właściwy kierunek. ■

Źródła:

Poradnik producenta żywca wołowego – redakcja Prof. dr hab. Henryk Jasiorowski, dr Tomasz Przysucha - Warszawa 2005

MOŻLIWOŚCI ZWALCZANIA SZKODLIWYCH NICIENI- PASOŻYTÓW ROŚLIN W UPRAWACH

Fitofagiczne nicienie obecne są prawie na każdym polu. Niektóre z nich ogładzają i osłabiają rośliny, prowadząc do pogorszenia wegetacji oraz obniżenia wielkości i wartości plonu. Minimalizowanie strat rozpoczyna się już przed wprowadzeniem uprawy na pole, a właściwe rozpoznanie i znajomość szkodnika umożliwia zastosowanie skutecznego sposobu ograniczania szkodliwości.

DR HAB. RENATA DOBOSZ | INSTYTUT OCHRONY ROŚLIN - PIB,
ZAKŁAD ENTOMOLOGII I AGROFAGÓW ZWIERZĘCYCH

Nicienie roślinożerne są jednym z elementów środowisk glebowych, w tym pól uprawnych. Niektóre grupy tych organizmów mają duże znaczenie dla produkcji roślinnej. Do najważniejszych, istotnych gospodarczo nicieni-pasożytów roślin zalicza się nicienie tworzące cysty, guzaki, korzeniaki, niszczyki i krępaki. Należą do nich gatunki, które mogą stać się źródłem poważnego zagrożenia dla wegetacji roślin uprawnych oraz być przyczyną obniżenia wielkości i wartości oczekiwanego plonu.

Fot. 1. Cysta mątwika z rodzaju *Heterodera* (fot. R. Dobosz)

Obecnie najważniejszymi szkodnikami z grupy nicieni tworzących cysty są mątwik ziemniaczany (*Globodera rostochiensis*) w uprawach ziemniaka oraz mątwik burakowy (*Heterodera schachtii*) w uprawach buraka. Z grupy guzaków największe znaczenie ma guzak północny (*Meloidogyne hapla*), wśród korzeniaków korzeniak szkodliwy

(*Pratylenchus penetrans*) i korzeniak pospolity (*P. neglectus*), a spośród niszczyków niszczyk zjadliwy (*Ditylenchus dipsaci*) oraz niszczyk ziemniaczak (*D. destructor*). To, co określa się jako szkodliwość nicieni, wynika głównie z interakcji rośliny i gatunku nicienia, a także jego liczebności. Mechaniczne uszkodzenia spowodowane żerowaniem nicieni są naturalną drogą infekcji mikroorganizmów. Niektóre gatunki krępaków z rodzaju *Paratrichodorus* i *Trichodorus* są wektorami nekrotycznej kędzierzawki tytoniu (TRV), sprawcy pstrej plamistości pędów i liści oraz czopowatości bulw ziemniaka. Prawidłowe określenie gatunku nicienia oraz podstawowa wiedza o jego biologii umożliwiające skuteczne zwalczanie szkodnika.

Fot. 2. Zgrubienie korzeni spowodowane przez guzaka północnego (fot. R. Dobosz)

Fot. 3. Bulwy ziemniaka zasiedlone przez niszczyka ziemniaczaka
(fot. R. Dobosz)

KONKRETNY SPOSÓB NA KONKRETNY GATUNEK

Mątwik ziemniaczany żeruje tylko na roślinach z rodziny psiankowatych: ziemniaku, pomidorze, papryce i oberżynie oraz kilku gatunkach chwastów. Ograniczanie liczebności nicienia jest możliwe przez wprowadzenie na pole roślin nieżywielskich mątwika. Ograniczanie rozwoju mątwika ziemniaczanego oparte jest na wewnątrzgatunkowym zróżnicowaniu zdolności rozwoju nicienia do rozwoju na zróżnicowanych genetycznie roślinach ziemniaka, które dało podstawę do wyodrębnienia pięciu patotypów mątwika (Ro1–Ro5). Zastosowanie odpornej odmiany ziemniaka dedykowanej dla konkretnego patotypu nicienia pozwala ograniczyć jego rozwój. Jednym ze sposobów zapobiegającym rozwojowi mątwika ziemniaczanego jest zastosowanie rośliny pułapkowej, dzikiego pomidora (*Solanum sisymbriifolium*), którego uprawa obniża liczebność nicienia o 75%.

Głównymi roślinami żywicielskimi mątwika burakowego są burak cukrowy oraz liczne gatunki roślin krzyżowych, między innymi rzepak. Dlatego w przypadku tego nicienia zaleca się uprawę buraka w płodozmianie czteroletnim. Wskazana jest również uprawa odmian tolerancyjnych buraka na polach, gdzie liczebność nicienia przekracza 500 sztuk żywych jaj i osobników inwazyjnych w 100 g gleby. W celu zmniejszenia namnażania mątwika burakowego proponuje się uprawę antymątwikowych odmian gorczycy białej, rzodkwi oleistej lub roślin obojętnych, jak żyto czy kukurydza. Ważne jest również zaniechanie uprawy buraka po rzepaku, który jest dobrą rośliną żywicielską nicienia. Należy też usuwać samosiewy rzepaku oraz chwasty dwuliścienne, uznane jako rośliny żywicielskie, przede wszystkim tobołki polne i gwiazdnicę pospolitą, na których nicien żeruje i zwiększa swoją liczebność.

W przypadku wystąpienia guzaka północnego podstawą ograniczenia jego rozwoju jest uprawa roślin jednoliściennych (zbóż i kukurydzy) starannie odchwaszczanych z chwastów dwuliściennych.

Identyfikacja gatunku jest podstawą zwalczania korzeniaków. Jeżeli na polu obecny jest korzeniak szkodliwy należy unikać uprawy zbóż i kukurydzy. Gdy występuje korzeniak pospolity nie należy uprawiać pszenicy. Konieczne też

trzeba usuwać chwasty, które stanowią rezerwuary nicieni. Dla ograniczenia liczby korzeniaków w glebie, do uprawy wprowadzić można owies szorstki (*Avena strigosa*) lub aksamitkę (*Tagetes patula*, *T. erecta*). Ich uprawa obniża liczebność korzeniaków o ponad 80%, przy czym najbardziej wrażliwe na działanie aksamitki są korzeniak szkodliwy oraz korzeniak łopatkowiec (*P. crenatus*).

Jeżeli na polu znajduje się niszczyk ziemniaczak, nie należy uprawiać lucerny i koniczyny czerwonej, można natomiast zboża. Można wykorzystać w tym przypadku zróżnicowanie podatności odmian ziemniaka. Za bardzo podatną uznaje się odmianę Irys, natomiast odmiany Mazur i Innowator są średnio podatne. Jeżeli obecny jest niszczyk zjadliwy, nie należy uprawiać żyta, grochu oraz cebuli.

Szerokie spektrum roślin żywicielskich krępaków sprawia, że trudno jest ograniczyć liczebność tych nicieni za pomocą płodozmianu. Zaleca się uprawę roślin niebędących żywicielami TRV, tj. pszenica lub jęczmień. Rekomenduje się też usuwanie chwastów – żywicieli krępaków lub gospodarzy TRV (starzec zwyczajny, fiołek polny, tasznik pospolity, komosa biała, portulaka pospolita, gwiazdnica pospolita, bratek polny, rdest ptasi, mniszek pospolity, rogownica polna, rdestówka powojowata, psianka czarna, niezapominajka polna, szarłat prosty). Do uprawy należy wybierać odmiany ziemniaka o podwyższonej odporności na TRV (Bintje, Bzura, Caesar, Cisa, Fianna, Hermes, Lady Rosetta, Romano, Symfonia, Viola).

METODY BIOLOGICZNE

Do ograniczania fitofagicznych nicieni stosować można organizmy antagonistyczne. W przypadku nicieni tworzących cysty lub guzaków są to grzyby *Purpureocillium*, *Paecilomyces* lub *Pochonia* atakujące jaja i samice nicieni. Do zwalczania korzeniaków zaleca się użycie bakterii gatunku *Pasteuria thornei*. W walce z fitofagicznymi nicieniami można zastosować także bakterie ryzosferowe, tj. *Bacillus* spp. i *Pseudomonas* spp. oraz grzyby mikoryzowe, tj. *Glomus* spp. Choć nie wpływają one bezpośrednio na nicienie, ograniczają bakteryjne lub grzybowe choroby roślin oraz stymulują wzrost roślin, które są bardziej tolerancyjne na żerowanie nicieni.

METODY CHEMICZNE

Przeciw fitofagicznym nicieniom można zastosować również chemiczne środki ochrony roślin. Na naszym rynku dostępne są produkty zawierające fluoropiryam, zarejestrowane do zwalczania mątwików rozwijających cysty na roślinach ziemniaka oraz do zwalczania guzaków, korzeniaka szkodliwego, mątwika marchwiowego oraz nicieni krępaków *Trichodorus* spp. i nitek *Tylenchorhynchus* spp. w uprawie marchwi, pietruszki, selera, pasternaku i buraka ćwikłowego.

Pomimo zastosowania wymienionych wyżej sposobów dedykowanych konkretnym gatunkom lub grupom gatunków, należy także ograniczać przenoszenie źródła infekcji z glebą i narzędziami, unikać kompostowania resztek roślinnych z nicieniami oraz używać tylko materiałów rozmnożeniowych wolnych od nicieni. Obserwujmy też swoje uprawy, aby w porę zdiagnozować nowe zagrożenia, jakie mogą potencjalnie pojawić się w obliczu zmieniającego się klimatu. ■

Artykuł opracowano w ramach dotacji celowej Instytutu Ochrony Roślin – PIB na rok 2025, na realizację zadania 3.1. pn. „Prowadzenie działalności upowszechnieniowej, prowadzenie współpracy i wymiana wiedzy z praktyką w ramach systemu AKIS” finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Artykuł został udostępniony do opublikowania wszystkim czasopismom wydawanym przez wojewódzkie jednostki doradztwa rolniczego.

ROLNIKU PAMIĘTAJ O WAŻNYCH TERMINACH

OLIWIA WALICHT | DZIAŁ EKOLOGII I OCHRONY ŚRODOWISKA

TERMIN	WAŻNE INFORMACJE
02.06-16.06.2025	Informujemy, iż w terminie od 2 czerwca 2025 r. do 16 czerwca 2025 r. będzie prowadzony przez ARiMR nabór wniosków na dofinansowanie w ramach działania 2.6 Zmniejszenie oddziaływania przetwórstwa na środowisko. Więcej na stronie: https://www.gov.pl/web/rolnictwo/fundusze-europejskie-dla-rybactwa---zapowiedz-nowego-naboru-wnioskow-z-dzialania-26-zmniejszenie-oddziaływania-przetworstwa-na-srodowisko
09.06-24.06.2025	ARiMR będzie prowadziła nabór wniosków o dofinansowanie w ramach działania 2.3 Akwakultura środowiskowa (ochrona zasobów genetycznych). Wnioski mogą złożyć posiadacze oryginalnych genotypów czystych linii ryb hodowlanych lub populacji ryb dziko żyjących, które utrzymują poziom zmienności genetycznej nieodbiegający od populacji restytuowanej, którzy: zobowiązują się do realizacji operacji przez 5 kolejnych lat kalendarzowych, licząc od początku roku kalendarzowego, w którym zawarto umowę o dofinansowanie oraz opracowali program ochrony zasobów genetycznych ryb, który uzyskał pozytywną opinię ministra właściwego do spraw rybołówstwa. Szczegóły na stronie: https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/nabory/23-akwakultura-srodowiskowa-grupa-operacji-ochrona-zasobow-genetycznych-1/
do 11.07.2025	Termin składania wniosków o przyznanie płatności został wydłużony do 16 czerwca 2025 roku. Może być także złożony później – w terminie 25 dni kalendarzowych po 16 czerwca, tj. do 11 lipca. W przypadku opóźnienia będzie jednak stosowane zmniejszenie płatności w wysokości 1 proc. należnej kwoty płatności za każdy dzień roboczy. Termin składania zmian do wniosków również został wydłużony – do 1 lipca br.
do 30.06.2025	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przypomina, iż dobiega końca realizacja Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W związku z tym korzystający ze „Wsparcia inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” zobligowani są do zakończenia przedsięwzięć, na które otrzymali dofinansowanie, a także złożenia wniosku o płatność. Termin na wywiązanie się z tych zobowiązań mija 30 czerwca 2025 r
do 31.08.2025	Do 31 sierpnia 2025 r. wydłużono termin na realizację zaplanowanych inwestycji i złożenie wniosku o płatność w ramach programu Modernizacji gospodarstw rolnych w ramach obszaru D (racjonalizacja technologii produkcji, wprowadzenie innowacji, zmiana profilu produkcji, zwiększenie skali produkcji, poprawa jakości produkcji lub zwiększenie wartości dodanej produktu). Nowy termin dotyczy rolników, którzy złożyli wnioski w naborze prowadzonym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 między 5 czerwca a 19 lipca 2023 r.
do 30.09.2025	Do 30 września 2025 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa prowadzi nabór wniosków o przyznanie pomocy finansowej dla kół gospodyń wiejskich. Pomoc jest kontynuacją wsparcia finansowego udzielanego kołom wpisanym do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich od 2018 r. Wnioski o przyznanie pomocy finansowej dla kół gospodyń wiejskich należy składać do kierownika biura powiatowego ARiMR właściwego ze względu na siedzibę koła.
30.05-25.06.2025	Od 30 maja do 25 czerwca startuje pierwszy nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, dla interwencji I.10.15 Inwestycje poprawiające dobrostan bydła i świń.
01.06-31.07.2025	Od 1 czerwca 2025 r. można ubiegać o środki unijne na: zalesianie gruntów rolnych, tworzenie zadrzewień śródpolnych, zakładanie systemów rolno-leśnych i zwiększanie bioróżnorodności lasów prywatnych. Wszystkie interwencje są realizowane w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Wnioski będą przyjmowane wyłącznie za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus. Szczegóły na stronie: https://www.gov.pl/web/arimr/wsparcie-inwestycji-le-snych-lub-zadrzewieniowych-w-2025-roku
02.06-31.07.2025	W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 młodzi rolnicy będą mieli możliwość ubiegania się o wsparcie w wysokości 200 tys. zł na założenie lub rozwój gospodarstwa. Nabór wniosków rozpocznie się 2 czerwca 2025 roku i będzie realizowany za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ARiMR. Szczegóły: https://www.gov.pl/web/arimr/premie-dla-mlo-dych-rolnikow---nabor-wnioskow-od-2-czerwca-do-31-lipca-2025-r
do 30.06.2025	Mikro, mali lub średni przedsiębiorcy, którzy w drugiej połowie 2024 roku korzystali z ceny maksymalnej energii elektrycznej (693 zł/MWh) muszą do 30 czerwca 2025 złożyć informację o pomocy do swojego sprzedawcy energii elektrycznej. To formalność wynikająca z przepisów, która pozwoli uniknąć konieczności korekty rozliczeń za ubiegły rok. Szczegóły: https://www.gov.pl/web/klimat/zgloszenie-pomocy-publicznej-de-minimis-przez-przedsiębiorcow-do-30-czerwca-2025

WARTO WIEDZIEĆ

Bezpłatna aplikacja eDWIN ułatwiająca codzienną pracę na polu, jest już całkowicie dostępna. Pomysłodawcą utworzenia platformy eDWIN był Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. Platforma jest darmowa i dostępna dla wszystkich chętnych na komputerach oraz jako aplikacja na urządzeniach mobilnych. Na platformie znajdują się cztery usługi: Wirtualne Gospodarstwo, Udostępnianie danych meteorologicznych, Śledzenie pochodzenia produktu oraz Raportowanie zagrożeń. Szczegóły i aplikacja na stronie: <https://www.edwin.gov.pl/>

Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2024 r. poz. 630.) nakłada na użytkowników obowiązek posiadania uprawnień do stosowania środków ochrony roślin.

Użytkownicy środków ochrony roślin są zobowiązani do cyklicznych szkoleń uzupełniających, bo po upływie 5 lat wydane zaświadczenie traci swoją ważność.

WODR w Poznaniu organizuje szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin: dwudniowe szkolenia podstawowe oraz jednodniowe szkolenia uzupełniające w zakresie **środków ochrony roślin sprzętem naziemnym, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie oraz metodą fumigacji.**

WODR organizuje bezpłatne szkolenia, konferencje i pokazy dla rolników. Wykaz dostępny jest i na bieżąco aktualizowany na stronie internetowej www.wodr.poznan.pl w zakładce wydarzenia. Zaświadczenia wydawane są ze szkoleń podstawowych.

WODR organizuje bezpłatne szkolenie dla wszystkich rolników realizujących interwencję dotyczącą dobrostanu zwierząt, którzy zgodnie z ustawą o PS WPR 2023-2027 zobowiązani są do jednorazowego odbycia szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków w produkcji zwierzęcej, po którym otrzymają zaświadczenie o ukończeniu szkolenia. Zaświadczenie o jego ukończeniu trzeba złożyć do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Informujemy, iż od 01.01.2026r. wszystkie zdarzenia dotyczące bydła, owiec, kóz, świń i koniowatych będą rejestrowane wyłącznie za pośrednictwem systemu IRZplus.

Informujemy, że status swojego wniosku złożonego w programie Mój Prąd 6.0 można sprawdzić na stronie mojprad.gov.pl. Przygotuj: numer wniosku, adres e-mail podany we wniosku oraz unikalny numer punktu poboru energii (PPE). Następnie wybierz odpowiedni nabór – w tym przypadku MP6 – i po wpisaniu danych kliknij „Sprawdź status swojego wniosku”.

Korzystający ze wsparcia w ramach Premii dla młodych rolników oraz Restrukturyzacji małych gospodarstw oraz Restrukturyzacji małych gospodarstw na obszarach ASF finansowanego z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, którzy nie złożyli wniosku o płatność II raty pomocy, powinni pamiętać, aby zrobić to we właściwym terminie. Wniosek trzeba złożyć w ciągu 3 lat od dnia wypłaty I raty (a w przypadku osób, które uzyskały zgodę na wydłużenie realizacji biznesplanu, w okresie 4 lat) i nie później niż do 31 sierpnia 2025 r.

Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi zaprasza Koła Gospodyń Wiejskich, twórców ludowych, oraz rzemieślniczych wytwórców produktów regionalnych i żywności tradycyjnej do składania propozycji udziału w wydarzeniach organizowanych przez NIKiDW. Zachęca także do przekazania informacji o swoich doświadczeniach i możliwościach przeprowadzenia warsztatów, degustacji, zajęć rękodzielniczych lub występów artystycznych. Szczegóły na stronie internetowej Instytutu

Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi ogłasza konkurs na amatorski słownik gwarowy „Kolekcjoner słów gwarowych”! Konkurs jest przeznaczony dla osób, które czują potrzebę zachowania i udokumentowania języka swojej wsi, bliższej lub dalszej okolicy. Termin zgłaszania prac: do 30 września 2025 r. Szczegóły na stronie internetowej Instytutu.

PIERWSZY POKOS: JAKOŚĆ ZACZYNA SIĘ OD POCZĄTKU

Z każdym rokiem rośnie świadomość hodowców bydła mlecznego na temat jakości pasz objętościowych. Coraz więcej gospodarstw rozumie, że dobrze przygotowana kiszonka z traw to nie tylko fundament żywienia, ale również jeden z głównych czynników wpływających na ekonomikę produkcji mleka. W tym kontekście pierwszy pokos nabiera szczególnego znaczenia – to on w dużej mierze przesądza o wartości odżywczej pasz i może zaważyć na sukcesie całego sezonu.

MARIA OLSZEWSKA | POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA

DLACZEGO PIERWSZY POKOS JEST TAK WAŻNY?

Nie bez powodu mówi się, że „pierwszy pokos ustawia cały rok”. To właśnie wiosenny zbiór daje trawie największy potencjał pokarmowy. W okresie przed kłoszeniem rośliny cechują się wysoką zawartością białka ogólnego, korzystnym stosunkiem włókna do energii oraz bardzo dobrą strawnością. To parametry, które bezpośrednio przekładają się na pobranie suchej masy przez krowy, a tym samym – na wydajność mleczną, stabilność laktacji oraz ogólną zdrowotność stada. Zbyt późne wejście w pole powoduje gwałtowne pogorszenie jakości – zawartość włókna surowego rośnie, a strawność i wartość energetyczna spadają.

OPTIMALNY TERMIN

ZBIORU – OBSERWACJA ZAMIAST KALENDARZA

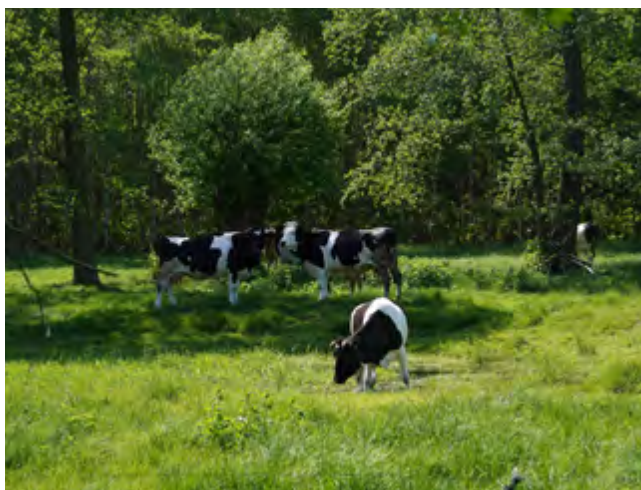
Optimalny termin zbioru to nie tylko kalendarz – to przede wszystkim obserwacja roślin i reagowanie na warunki pogodowe. Przyjęło się, że najlepszym momentem jest faza liściowa traw z początkiem kłoszenia życicy trwałej (wtedy trawa ma najwyższą wartość odżywczą). Warto jednak pamiętać, że każda odmiana rozwija się w swoim tempie, a lokalne warunki glebowe i klimatyczne także mają wpływ na dynamikę wzrostu. Dlatego tak ważne jest, by monitorować stan runi, zamiast polegać wyłącznie na „tradycyjnych” danych.

TECHNOLOGIA ZBIORU – KLUCZOWE ELEMENTY

Jednym z kluczowych elementów technologicznych pierwszego pokosu jest wysokość koszenia. Zbyt niskie cięcie (poniżej 5 cm) zwiększa ryzyko zanieczyszczeń glebowych, utrudnia regenerację darni i obniża jakość kiszonki. Z kolei odpowiednie podsuszenie zielonki (do poziomu 30-35% suchej masy) sprzyja prawidłowemu procesowi zakiszania i ogranicza straty fermentacyjne. W praktyce wiele gospodarstw, chcąc uniknąć uszkodzenia liści, rezygnuje z roztrzaskania, jednak przy odpowiednich warunkach pogodowych jedno lub dwa lekkie przetrząsania mogą znacząco poprawić równomierność podsuszenia.

PIERWSZY POKOS W STRATEGII ŻYWIENIOWEJ

Warto też spojrzeć na pierwszy pokos z szerszej perspektywy – nie tylko jako na źródło paszy, ale jako element strategii żywieniowej. Trawa z pierwszego pokosu jest zwykle najbogatsza w białko, dlatego może być doskonałą podstawą do bilansowania dawek opartych na paszach własnych. Kluczowe jest jednak dokładne poznanie jej wartości pokarmowej. Tutaj z pomocą przychodzą nie tylko laboratoria, ale również doradcy żywieniowi.

WSPARCIE PFHBiPM DLA HODOWCÓW

W ramach działalności Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka prowadzone są kompleksowe usługi doradcze, obejmujące ocenę pasz objętościowych, planowanie dawek żywieniowych oraz monitorowanie ich efektywności w stadzie. Analiza prób kiszonki z pierwszego pokosu pozwala nie tylko optymalnie zestawić dawkę pokarmową, ale także realnie ograniczyć konieczność zakupu drogich komponentów paszowych z zewnątrz. Dzięki temu hodowcy zyskują nie tylko lepszą kontrolę nad żywieniem, ale też realne oszczędności.

Doradcy PFHBiPM zwracają też uwagę na istotną kwestię: jakość kiszonki to jedno, ale równie ważne jest jej właściwe zadawanie i kontrola pobrania. Wiele problemów żywieniowych ma źródło nie w samej paszy, ale w jej nieprawidłowym podaniu – zbyt dużej ilości, nierównomiernym wymieszaniu z TMR, czy zmianach dawki bez uwzględnienia aktualnych parametrów mleka. W tym zakresie warto korzystać z pomocy specjalistów, którzy nie tylko ocenią efektywność żywienia, ale też doradzą, jak ją poprawić, biorąc pod uwagę możliwości konkretnego gospodarstwa.

Więcej informacji na temat usług doradztwa żywieniowego oraz kontakt do specjalistów PFHBiPM można znaleźć na stronie: <https://pfhb.pl/doradztwo/doradztwo-zywniowe>

INWESTYCJA, KTÓRA SIĘ ZWRACA

Z roku na rok rośnie liczba gospodarstw, które analizują swoje kiszonki, prowadzą systematyczny nadzór nad żywieniem i wdrażają rekomendacje doradców. Praktyka pokazuje, że inwestycja w jakość pierwszego pokosu i wsparcie specjalistów szybko się zwraca – zarówno w postaci wyższej wydajności mlecznej, jak i lepszej kondycji krów.

Sezon pokosowy zbliża się wielkimi krokami. Warto już dziś zastanowić się, czy jesteśmy na niego odpowiednio przygotowani – nie tylko pod względem sprzętu czy logistyki, ale też strategii żywieniowej. Bo choć dobry pierwszy pokos zaczyna się na łące, jego wartość liczy się przede wszystkim w zbiorniku mleka. ■

**Z Hodowcami
w przyszłość**

Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka to organizacja działająca na rzecz rozwoju hodowli krów mlecznych w Polsce. Naszym celem jest reprezentowanie interesów i obrona praw członków, w tym podejmowanie strategicznych działań związanych z hodowlą bydła i produkcją mleka. Swoje cele realizuje m.in. poprzez prowadzenie oceny wartości użytkowej bydła mlecznego i mięsno-mlecznego, ksiąg bydła i dokumentacji hodowlanej, laboratoriów oceny mleka i genetyki bydła, a także wdrażanie nowoczesnych metod w dziedzinie hodowli bydła i produkcji mleka. Zajmujemy się też szeroko działalnością doradczą i szkoleniową, której celem jest poprawa efektywności i ekonomiki produkcji mleka.

PRZECIWDZIAŁANIE ANTYBIOTYKOOPORNOŚCI U ZWIERZĄT

Antybiotyki to leki stosowane w celu zwalczania infekcji bakteryjnych zarówno u ludzi, jak i u zwierząt. Działają poprzez zabijanie lub spowalnianie wzrostu bakterii oraz komórek bakteryjnych. Są wykorzystywane podczas leczenia zakażeń drobnoustrojami chorobotwórczymi, a także w sytuacjach, kiedy należy działać profilaktycznie.

PAULINA PRZEWOŻNA | DORADCA WODR W POWIECIE RAWICKIM

Zużycie antybiotyków w rolnictwie wynosi kilkanaście milionów ton rocznie. Kierunek zużycia tych leków od wielu lat jest wzrostowy. Głównym powodem tego zjawiska jest intensyfikacja produkcji zwierzęcej oraz znaczny wzrost liczby utrzymywanych zwierząt. Według danych statystycznych największą sprzedaż antybiotyków zanotowano w następujących krajach UE: Hiszpania, Polska, Niemcy, Włochy i Francja.

Antybiotykooporność polega na braku, bądź ograniczonym działaniu leku na bakterie, który ma za zadanie zabijać lub hamować ich wzrost. Zjawisko to występuje naturalnie, jednak z uwagi na zwiększone stosowanie substancji przeciwbakteryjnych jego skala znacznie wzrosła.

Nadmierne i nieodpowiednie stosowanie antybiotyków w chowie zwierząt to istotny problem wpływający na zdrowie ludzi, zwierząt i środowisko. Szerzenie się odporności na substancje przeciwbakteryjne może nastąpić poprzez: kontakt bezpośredni: człowiek-zwierzę lub zwierzę-zwierzę; kontakt pośredni, np. żywność pochodzenia zwierzęcego, ścieki, nawozy organiczne i w efekcie żywność pochodzenia roślinnego. Transfer bakterii, w tym bakterii opornych, do człowieka od zwierząt zależny jest w dużej mierze od praktyk stosowanych w czasie ich chowu, uboju i higieny przetworstwa żywności. Trzeba zwrócić uwagę również na fakt, że metabolity podawanych antybiotyków są wraz z moczem lub kałem wydalone do środowiska, w którym mogą w dalszym ciągu przyczyniać się do selekcji bakterii opornych. Stosowanie antybiotyków w nieodpowiednich dawkach prowadzi do rozwoju oporności bakterii, a gdy stają się one odporne na antybiotyki, leczenie infekcji zarówno u zwierząt, jak i ludzi staje się trudniejsze i czasem niemożliwe. Antybiotyki, które są stosowane profilaktycznie prowadzą do spadku ich skuteczności podczas stosowania antybiotykoterapii, dlatego tak bardzo ważne jest ich racjonalne stosowanie oraz zastępowanie ich wtedy, gdy to możliwe alternatywnymi metodami lub zasadami bioasekuracji. Leczenie zwierząt przy pomocy antybiotyków ma sens jedynie, wtedy, gdy jest to robione w prawidłowy sposób, czyli podawana jest dawka dostosowana do wagi zwierzęcia oraz w odpowiednim czasie.

Bakterie odporne na antybiotyki, które rozwijają się w organizmach zwierząt, mogą przenosić swoją oporność na ludzi poprzez spożycie zanieczyszczonych nimi produktów zwierzęcych, takich jak mięso, mleko, czy jajka. Przenoszenie oporności może zachodzić na skutek bezpośredniego kontaktu ze zwierzętami podczas ich pielęgnacji, leczenia czy wykonywania czynności związanych z codzienną obsługą zwierząt, szczególnie jeśli nie są zachowane odpowiednie środki higieny. Dlatego znaczące jest, aby w produkcji zwierzęcej antybiotyki były stosowane zgodnie z zaleceniami lekarza weterynarii. Należy przestrzegać okresów karencji i podejmować środki zapobiegawcze, aby zminimalizować ryzyko przenoszenia oporności bakterii między zwierzętami a ludźmi. Kolejnym źródłem pozostałości antybiotyków w środowisku są nawozy naturalne, które są stosowane na polach uprawnych. Resztki antybiotyków, które są w nich zawarte zanieczyszczają glebę oraz wody gruntowe i przyczyniają się do skażenia środowiska.

Nadużywanie antybiotyków w chowie i hodowli zwierząt ma szereg skutków ekonomicznych, które dotyczą nie tylko indywidualnych rolników, ale również sektory związane z produkcją żywności, ochroną zdrowia i środowiska. Konsekwencją takiego działania są również zwiększone koszty leczenia u ludzi, ponieważ ze względu na potencjalne przenoszenie bakterii antybiotykoopornych ze zwierząt na ludzi, istnieje ryzyko wzrostu trudności w leczeniu zakażeń ludzi.

Skutkuje to zwiększeniem kosztów leczenia, wydłużeniem czasu hospitalizacji oraz koniecznością zastosowania droższych, alternatywnych antybiotyków.

Możemy wyróżnić trzy podstawowe metody ograniczania stosowania antybiotyków: poprawa dobrostanu zwierząt, przestrzeganie zasad bioasekuracji w stadach zwierząt, realizowanie programów profilaktycznych w stadach zwierząt gospodarskich, np. szczepienia ochronne i odrobaczanie. Jednak decydujący wpływ na dobrostan zwierząt mają czynniki środowiskowe, na które hodowca powinien zwracać szczególną uwagę, gdyż warunkują wysoką produktywność zwierząt. Należą do nich: żywienie, warunki utrzymania zwierząt, opieka i profilaktyka. Według Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt „dobrostan jest stanem, w którym zwierzę jest zdrowe, trzymane w odpowiednich warunkach, czuje się komfortowo, jest nakarmione, bezpieczne, nie cierpi z powodu zjawisk takich jak ból, strach i niepokój oraz jest w stanie wyrazić zachowania odpowiednie dla jego stanu fizycznego i psychicznego. Ochrona zwierząt gospodarskich obejmuje kwestie dotyczące: kwalifikacji personelu; technologii chowu zwierząt; kontrolowania zwierząt; opieki nad zwierzętami chorymi i rannymi; budynków i pomieszczeń; paszy, wody, sprzętu i urządzeń do karmienia i pojenia; wykonywania zabiegów na zwierzętach; zapewnienia swobody ruchu zwierząt. Szczególną uwagę należy zwrócić na zwierzęta chore, ranne lub podejrzane o chorobę, które wymagają natychmiastowej opieki – możliwej do realizacji w gospodarstwie, a w razie potrzeby wymagają izolacji oraz suchego, czystego i wygodnego legowiska. Ważna jest również kwestia dotycząca mikroklimatu pomieszczeń, na którą składają się następujące czynniki: stężenie gazów; poziom zapylenia, kurzu; temperatura; wilgotność; oświetlenie pomieszczeń – naturalne, sztuczne lub naturalne i sztuczne.

Prawidłowe stosowanie antybiotyków jest kluczowe w celu zapewnienia ochrony zdrowia zwierząt i ludzi oraz bezpieczeństwa produktów żywnościowych. Należy zdać sobie sprawę, że antybiotyki są to produkty lecznicze weterynaryjne i mogą być stosowane tylko z przepisu lekarza weterynarii i pod jego nadzorem. Ważne jest również prowadzenie dokumentacji leczenia zwierząt. Zachowując wszystkie wyżej wspomniane aspekty możemy w sposób znaczący przyczynić się do ograniczenia antybiotykooporności u zwierząt. ■

NOTOWANIA CEN

PRODUKTÓW ROLNICZYCH I ŚRODKÓW DO PRODUKCJI ROLNEJ W WIELKOPOLSCE

EWA WILCZEK | DZIAŁ EKONOMIKI I ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM ROLNYM

Targowisko, maj 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto paszowe	zł/dt	75,00	74,98	70,00		70,00	70,50	69,00	75,00	72,07
Pszenica paszowa	zł/dt	97,00	96,99	87,88		90,00	89,00	92,91	97,00	92,97
Jęczmień paszowy	zł/dt	85,00	83,38	85,00		80,00	79,00	85,00	85,00	83,20
Pszenżyto	zł/dt	85,00	86,37	87,00		80,00	79,00	81,77	87,00	83,73
Mieszanka zbożowa	zł/dt	80,00	77,18			80,00	75,00	77,00	80,00	78,20
Ziemniaki jadalne	zł/kg	2,25	2,30	2,27	2,65	2,33	2,08	2,54	2,07	2,31
Marchew jadalna	zł/kg	3,40	3,75	3,70	3,63	3,70	3,43	3,42	3,50	3,57
Pietruszka korzeń	zł/kg	8,25	8,50	8,17	8,12	8,50	7,80	7,83	8,33	8,19
Buraczki czerwone	zł/kg	3,75	3,75	3,50	3,45	3,75	3,50	3,40	3,33	3,55
Seler	zł/kg	7,30	7,10	7,10	7,12	7,50	7,17	7,10	7,50	7,24
Por	zł/kg	8,85	8,63	8,70	8,60	8,85	8,83	8,50	8,67	8,70
Pomidory	zł/kg	14,33	15,83	15,33	14,30	14,50	14,30		14,25	14,69
Ogórki	zł/kg	10,00	10,00	10,00	9,80		9,50		9,33	9,77
Prosię (15 kg)	zł/szt				220,00					220,00
Cielę (40kg)	zł/szt	1200,00								1200,00
Krowy	zł/szt									
Jaja	zł/szt	1,20	1,40	1,23	0,98	1,32	1,23	1,13	1,20	1,21
Ziemniaki jadalne wczesne	zł/dt									
Kapusta biała	zł/kg	3,45	3,90	3,40	3,50	3,50	3,85	3,90	3,83	3,67
Jabłka deserowe	zł/kg	4,70	4,35	4,70	4,58	4,63	4,33	4,30	4,67	4,53
Truskawki	zł/kg	25,00	28,00	26,00						26,33
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/kg	17,33		16,00	15,00		15,00	15,00	15,00	15,56
Ogórki spod osłon - długie	zł/kg	14,00		16,00	14,00		15,00	14,00	14,00	14,50

Przedsiębiorstwa zbożowo-młynarskie i zakłady przetwórcze, maj 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto konsumpcyjne	zł/dt	74,00	67,50	69,00	72,66	73,28		68,27	69,20	70,56
Pszenica konsumpcyjna	zł/dt	95,00	89,00	90,00	93,93	94,62	89,00	95,52	91,80	92,36
Jęczmień konsumpcyjny	zł/dt	75,00	71,00	71,50	74,77	75,00		75,00	71,00	73,32
Pszenica paszowa	zł/dt	87,00	83,00	83,00	86,40	87,00	85,33	87,00	84,77	85,44
Żyto paszowe	zł/dt	67,00	66,50	65,50	62,66	67,00	68,00	65,06	62,70	65,55
Jęczmień paszowy	zł/dt	80,25	76,00	76,00	76,00	79,97	80,33	78,08	78,00	78,08
Pszenżyto	zł/dt	81,16	77,00	77,50	81,95	79,75	79,33	77,56	77,50	78,97
Owies	zł/dt	73,03	69,50	70,50	73,10	73,50		69,00	70,30	71,28
Kukurydza na ziarno	zł/dt	86,00		85,00	84,00	85,66		84,00	84,00	84,78
Groch	zł/dt	112,35			112,00	114,49				112,95
Mak	zł/dt									
Gryka	zł/dt				156,00					156,00
Łubin słodki	zł/dt	117,70			115,00	115,56				116,09
Ziemniaki przemysłowe	zł/dt	31,00								31,00

Usługi,				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
1 godz. najmu pracownika	zł/h	32,00	35,00	32,00
Orka pługiem 3-skib ciągnik do 60 KM	zł/h	240,00	208,33	250,00
Orka pługiem 3-skib ciągnik pow. 60 KM	zł/h	389,26	221,67	316,67
Podorywka	zł/h	321,86	250,00	226,67
Kultywatorowanie	zł/h	270,00	213,33	200,00
Talerzowanie	zł/h	311,86	220,00	200,00
Bronowanie	zł/h	260,00	233,33	141,25
Agregat uprawowy	zł/h	360,00	246,67	236,67
Agregat uprawowo-siewny	zł/h	363,95	316,67	270,00
Siew siewnikiem zbożowym	zł/h	265,00	233,33	210,00
Siew siewnikiem punktowym	zł/h	270,00	300,00	194,17
Sadzenie ziemniaków	zł/h		150,00	258,75
Roztrząsacz obornika+ładowacz	zł/h	375,00	373,33	375,00
Rozsiewacz wapna	zł/h	231,64	220,00	153,33
Opryskiwacz zawieszany	zł/h	212,88	130,00	148,33
Kosiarka rotacyjna	zł/h	360,00	233,33	139,17
Kosiarko-sieczkarnia	zł/h	600,00		515,63
Kombajn zbożowy	zł/h	742,53	535,00	426,88
Kombajn zbożowy zbiór kukurydzy na ziarno	zł/h	600,00	626,67	562,50
Kombajn do ziemniaków	zł/h	224,90	366,67	400,00
Kombajn do buraków	zł/h	1200,00		900,00
Prasa do słomy kostkująca wielkogabarytowa	zł/h	240,00	256,67	212,50
Prasa do słomy (zwijająca)	zł/h	202,33	316,67	250,83
Ciągnik U-3512 (lub inny do 60 KM) z 1 przyczepą	zł/km	7,50		7,50
Ciągnik U-3512 (lub inny do 60 KM) z 2 przyczepami	zł/km	7,00		7,00

Małe ubojnie i przetwórnie - dzienny				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg	6,52	6,31	7,08
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg	3,20	3,80	4,03
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg	14,25	13,38	13,72
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg	5,55	7,32	8,79

Duże Zakłady Przetwórcze - dzienny				
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg			6,97
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg			3,64
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg			13,00
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg			7,00

Rejon I: Złotów, Piła, Chodzież, Czarnków-Trzcianka.

Rejon V: Wągrowiec, Gniezno, Września, Sępólno.

Rejon II: Szamotuły, Międzychód, Nowy Tomyśl, Grodzisk Wlkp., Wolsztyn.

Rejon VI: Konin, Turek, Koło.

Rejon III: Kościan, Leszno, Gostyń, Rawicz.

Rejon VII: Krotoszyn, Jarocin, Pleszew, Kalisz.

Rejon IV: Oborniki, Poznań, Środa Wlkp., Śrem.

Rejon VIII: Ostrów Wlkp., Ostrzeszów, Kępno.

maj 2025						
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia	
32,00	35,00	32,00	32,50	34,00	33,06	
290,00	255,00	243,33	221,00	245,00	244,08	
336,67	301,67	313,33	301,33	313,33	311,74	
260,00	205,00	200,00	197,50	200,00	232,63	
180,00	199,50	200,00	197,50		208,62	
180,00	222,33	210,00	222,00	273,33	229,94	
152,50	193,67	180,00	210,00	180,00	193,84	
230,00	232,50	240,00	220,00	223,33	248,65	
270,00	276,67	285,00	279,28	276,67	292,28	
190,00	215,00	231,67	223,50	230,00	224,81	
200,00	207,50	265,00	201,67	180,00	227,29	
213,75	200,00		200,30	200,00	203,80	
300,00	350,00	360,00	375,00	373,33	360,21	
256,67	225,00	190,00	195,00	175,00	205,83	
140,00	152,50	133,33	140,00	160,00	152,13	
221,67	172,50	185,00	168,33	176,67	207,08	
506,67	650,00	675,00	741,67	653,33	620,33	
440,00	490,00	485,00	478,75	506,67	513,10	
497,50	555,00	552,50	550,00	553,33	562,19	
360,00	362,50	380,00	330,00	650,00	384,26	
900,00	990,00	1010,00	575,00	920,00	927,86	
300,00	236,67		180,00	250,00	239,40	
150,33	194,00	25,00	210,00	230,00	197,40	
8,00	8,20	7,50	7,80	7,50	7,71	
8,50	8,80	7,00	7,00	7,00	7,47	

ubój do 400 szt., maj 2025						
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia	
6,86	7,08	6,73	6,31	6,93	6,73	
4,30	3,62	4,38	4,52	4,40	4,03	
12,48	14,93	12,67	13,75	12,57	13,47	
6,80	8,64	7,90	11,20	9,00	8,15	

ubój powyżej 400 szt., maj 2025						
Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia	
6,86			6,30		6,71	
4,30			3,75		3,90	
11,90			11,50		12,13	
6,80			6,15		6,65	

Prywatni oferenci, maj 2025											
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia	
Prowit LP	zł/dt	310,00	310,00	365,00	370,00	322,67	340,00	340,00	313,00	333,83	
Prowit T	zł/dt	300,00	326,00	300,00	378,00	310,00	360,00	360,00	310,00	330,50	
Mieszanka PW	zł/dt	265,50	266,50	245,00	245,50	249,75	265,00	245,00	255,00	254,66	
Mieszanka PT-1	zł/dt	190,00	200,00	220,00	220,00	192,75	190,00	210,00	218,67	205,18	
Mieszanka PT-2	zł/dt	195,00	200,00	210,00	210,00	199,50	195,00	198,50	197,33	200,67	
Mieszanka L	zł/dt	200,00	202,00	202,83	217,00	216,75	208,33	203,00	210,00	207,49	
Mieszanka CJ	zł/dt	225,00	229,00	225,00	243,00	250,25	233,33	242,00	228,33	234,49	
Mieszanka B	zł/dt	215,00	215,00	215,00	230,00	218,00	220,00	229,00	223,05	220,63	
Koncentraty 10%-owe dla:											
loch	zł/dt	330,00	316,67	310,50	330,00	326,33	322,00	320,00	315,00	321,31	
prosiąt	zł/dt		330,00	330,00	332,00	361,33	364,33	350,00	356,00	346,24	
warchlaków	zł/dt	317,52	315,00	315,00	356,00	354,00	376,00	327,50	346,00	338,38	
tuczników	zł/dt	338,00	340,00	340,00	382,33	341,00	355,00	352,00	339,00	348,42	
Koncentraty 15%-owe dla:											
loch	zł/dt	350,00		355,00	334,67	354,67			355,00	341,87	
prosiąt	zł/dt	380,00		390,00	413,33	398,67				395,50	
warchlaków	zł/dt	360,00	360,00	365,00	380,00	378,33		378,00	370,00	370,19	
tuczników	zł/dt	330,00	332,00	332,00	338,67	340,00		338,00	334,00	334,95	
Koncentraty 20%-owe dla:											
loch	zł/dt	339,80		333,00	340,00	335,67	339,00	332,50	338,33	336,90	
prosiąt	zł/dt	389,00	365,00	365,00	370,00	387,67	375,00	380,00	384,67	377,04	
warchlaków	zł/dt	340,00		340,00	345,00	355,00	345,00	350,00	353,33	346,90	
tuczników	zł/dt	325,00		325,00	325,00	332,33	325,00	335,00	326,67	327,71	
Inne pasze:											
śruta sojowa	zł/dt	219,00	225,33	233,56	220,00	220,00	240,00	221,29	228,33	225,94	
śruta rzepakowa	zł/dt	146,00	148,25	164,13	151,75	153,50	165,00	164,00	165,00	157,20	
otręby pszenne	zł/dt	95,00	85,00	86,31	82,50	85,00	94,67	87,00	88,00	87,93	
otręby żytnie	zł/dt	81,00	75,00	75,00	75,00	75,00	80,00	79,50	79,00	77,44	
Nawozy mineralne:											
Mocznik (46%)	zł/dt	250,00	229,75	238,38	244,50	232,25	235,67	245,00	230,00	238,19	
Saletra amonowa (34%)	zł/dt	183,00	177,60	182,06	171,00	181,50	170,33	181,25	170,00	177,09	
Saletrzak (28%)	zł/dt	163,00	157,40	162,38	151,00	163,00	156,00	159,00	156,33	158,51	
Superfosfat granulowany (18%)	zł/dt		172,00	169,00	165,00	172,00			165,00	168,60	
Superfosfat pylisty (18%)	zł/dt		160,00	170,00		150,00				160,00	
Sól potasowa (60%)	zł/dt	184,00	199,00	183,33	186,00	185,00	184,50	189,75	198,50	188,76	
Polifoska 8:24:24	zł/dt	287,50	280,00	280,67	294,00	286,33	300,00	289,50	295,00	289,13	
Polifoska 6:20:30	zł/dt	288,00	280,00	280,00	289,75	280,00	285,00	288,50	297,00	286,03	
Polifoska 4:12:32	zł/dt	260,00	260,00	275,00	260,50	260,50	280,00	270,00	260,00	265,75	
Amofoska 4:16:18	zł/dt	215,00		219,17	225,50		215,00	215,00	220,00	218,28	
Siarczan potasu	zł/dt			330,00			325,00			327,50	
Superfosfat wzmocniony (40%)	zł/dt	268,00	260,00	262,83	268,67			261,00	265,00	264,25	

Owoce i warzywa (sprzedaż hurtowa przez rolnika), maj 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Jabłka deserowe	zł/kg	3,60	3,90	3,50	3,71		3,93	3,52	3,40	3,65
Wiśnie	zł/kg									
Truskawki	zł/kg		26,00				25,00	24,00		25,00
Pomidory gruntowe do przetwórstwa	zł/kg						10,00			10,00
Ogórki gruntowe	zł/kg	8,80	9,00	6,00	7,50		8,00	6,00		7,55
Papryka czerwona	zł/kg	14,20	16,17	14,50	14,50		15,00			14,87
Papryka zielona	zł/kg	11,00	11,00	9,00	9,00		10,00			10,00
Marchew jadalna	zł/kg	3,00	3,80	3,10	3,15	3,65	3,10	3,15	3,00	3,24
Pietruszka - korzeń	zł/kg	6,15	6,50	6,50	6,15		6,50	6,35	6,33	6,35
Buraczki czerwone	zł/kg	2,00	2,50	2,33	2,13		2,43	2,05	2,00	2,20
Seler	zł/kg	5,00	5,43	5,29	5,50		5,00	5,00	5,00	5,18
Por	zł/kg	6,50	7,00	6,93	7,00		6,50	6,70	7,00	6,80
Cebula	zł/kg	3,50	3,18	3,00	3,05	3,05	3,15	3,05	3,33	3,16
Kapusta biała	zł/kg	3,20	3,85	3,23	3,83		3,20	3,85	3,20	3,48
Ziemniaki jadalne	zł/dt	180,00	185,00	181,67	179,00	182,00	180,00	178,00	178,00	180,46
Jabłka do przetwórstwa	zł/dt				200,00					200,00
Ogórki spod osłon	zł/dt	880,00			785,00			790,00		818,33
Pomidory spod osłon	zł/dt	850,00			811,00			800,00	800,00	815,25
Kapusta biała wczesna	zł/dt							450,00	425,00	437,50
Ogórki spod osłon - długie	zł/dt	800,00			820,00			800,00	800,00	805,00
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/dt	1100,00			1098,50			900,00	950,00	1012,13

Pozostałe ceny, maj 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Olej napędowy	zł/l	6,02	5,99	5,77	5,78	5,97	5,75	5,82	6,17	5,91
Cena sznurka do prasy	kl.	56,67	54,80	68,08	55,45	52,75	48,00	55,50	50,67	55,24
Cena siatki do prasy	zł/dt		443,33	426,25	397,25	395,00	425,00	450,50	423,33	422,95
Słoma żytnia	zł/dt	34,00	37,00	34,58	37,00	35,00	35,00	35,00	35,00	35,32
Słoma jęczmienna	zł/dt	34,00	38,00	36,92	38,00	37,00	35,00	37,00	35,00	36,36
Słoma pszenna	zł/dt	37,00	41,00	44,83	46,75	37,00	37,00	41,00	37,00	40,20
Siano łukowe	zł/dt	48,00	54,00	53,00	52,00	52,00	49,33	48,50	51,00	50,98
Obornik	zł/dt	18,00	19,60	18,00	21,00	21,00	20,00	20,00	18,67	19,53
Wapno węglanowe (bez kosztów transportu)	zł/dt	49,00	49,00	46,00	49,33	46,00	47,00		48,00	47,76
Wapno tlenkowe (bez kosztów transportu)	zł/dt			27,00		26,00	25,00			26,00
Cielę 40 kg	zł/szt	1100,00	1200,00	1170,00	1100,00	1161,25	1100,00	1150,00	1200,00	1147,66
Młódzież bydłęca 50 kg	zł/szt	2450,00	2450,00	2425,00	2333,33	2350,00	2300,00	2425,00	2333,33	2383,33
Jałówka hodowlana	zł/szt	6800,00	6400,00	6400,00	6700,00	6500,00	6700,00	6700,00	6600,00	6600,00
Łoszka hodowlana	zł/szt	1000,00	1000,00	1209,38	1233,33	1166,67	1000,00	1000,00	1000,00	1076,17
Koszty wizyty weterynarza	zł/wizytę	61,67	115,00	105,56	170,00	100,00	120,83	141,67	110,00	115,59
Inseminacja lochy (nasienie+usługa)	zł	50,00	94,60	72,92	70,00	93,75	67,67	75,00	81,67	75,70
Inseminacja krowy (nasienie+usługa)	zł	111,67	128,60	140,38	110,00	125,00	115,33	113,33	103,33	118,46
Krowa użytkowa	zł/szt	5800,00	5860,00	5966,67	6000,00	6000,00	6000,00	5850,00	5933,33	5926,25
Jednostka zbożowa	zł/dt	76,82	73,75	73,75	74,54	76,87	77,89	74,78	73,94	75,29

Mleko, maj 2025										
Wyszczególnienie	jedn.	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Mleko - średnia cena w kl.extra	zł/l	2,24	2,23	2,35	2,28	2,41	2,20	2,26	2,27	2,28

PRENUMERATA:

Bezpośrednio w redakcji można zamówić prenumeratę indywidualną lub zbiorową na dowolny okres. Na prenumeratę zbiorową, powyżej 10 egzemplarzy czasopisma, udzielamy 25% rabatu.

Opłatę za wysyłkę należy przelać na rachunek Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań, numer konta: 31 1130 1088 0001 3152 0620 0003.

Adres, na który mamy wysyłać czasopismo należy wysłać do redakcji pocztą lub mailem: poradnik.gospodarski@wodr.poznan.pl, razem z dowodem wpłaty.

KOSZT PRENUMERATY:

ROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

39,82 zł – z wysyłką pocztową

PÓŁROCZNEJ

0,00 zł – odbiór u doradcy

21,72 zł – z wysyłką pocztową

Realizując obowiązek informacyjny, wynikający z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1) – dalej RODO, Zamawiający informuje, że: 1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych (ADO) jest Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu 60-163 Poznań, ul. Sieradzka 29, adres mailowy: wodr@wodr.poznan.pl, tel. 61 868 52 72.

2. W sprawach związanych z ochroną danych osobowych może Pani/Pan kontaktować się z powołanym przez ADO Inspektorem Ochrony Danych, na adres mailowy: iod@wodr.poznan.pl.

3. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane na podstawie:

a) art. 6 ust. 1 lit. b) RODO, w celu realizacji zamówienia na prenumeratę miesięcznika „Poradnik Gospodarski”,

b) Art. 6 ust. 1 lit. c) w celu rozliczenia opłat za prenumeratę miesięcznika.

4. Odbiorcami Pana/Pana danych mogą być:

a) podmioty uprawnione do obsługi doręczeń (kurierzy, operatorzy pocztowi),

b) podmioty, którym powierzyliśmy przetwarzanie danych osobowych na podstawie odrębnych umów (np. serwis sprzętu IT),

c) organy i podmioty upoważnione z mocy prawa.

5. Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez okres 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym nastąpiła rezygnacja z prenumeraty i została wystawiona ostatnia faktura/rachunek.

6. Pani/Pana dane osobowe nie będą profilowane oraz poddawane zautomatyzowanym procesom decyzyjnym.

7. Pani/Pana dane nie będą przekazywane do Państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych i nie będą podlegały transgranicznemu przetwarzaniu.

8. Ma Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych osobowych, do ich sprostowania, usunięcia w zakresie wynikającym z przepisów prawa, ograniczenia ich przetwarzania, wniesienia sprzeciwu wobec ich przetwarzania, a także prawo do przeniesienia swoich danych osobowych.

9. Ma Pani/Pan prawo wnieść skargę do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa). Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania przebiegów i skrótów w tekstach. Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych i nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.

**ŁÓDZKI OŚRODEK
DORADZTWA
ROLNICZEGO**
z siedzibą
w Bratoszewicach

**NAJWIĘKSZE WYDARZENIE
ROLNICZE 2025 ROKU**

VI KRAJOWE DNI POLA BRATOSZEWICE 2025

**13-15
CZERWCA 2025**

#CentrumPolskiegoRolnictwa

www.krajowednipola2025.pl

- Ponad 20 ha terenu wystawowego
- Około 800 odmian roślin uprawnych
- Innowacyjne rolnictwo
- Wystawa zwierząt hodowlanych
- Łódzka tradycja
- Fachowe doradztwo

- Krótkie łańcuchy dostaw
- II Mistrzostwa Szkół Rolniczych
- Pokazy, prelekcje, konkursy
- Bogate strefy tematyczne

PATRONAT MEDIALNY

SPONSORZY

KONKURS EKONOMICZNY

PT. „PRECYZYJNA EKONOMIKA”

JAROSŁAW MARCINKOWSKI | DZIAŁ EKONOMIKI I ZARZĄDZANIA GOSPODARSTWEM ROLNYM

W 2025 roku dla czytelników „Poradnika Gospodarskiego” zostanie przeprowadzony konkurs pt. „Precyzyjna ekonomika”. Będzie to już czwarta edycja konkursu obejmującego szeroko pojęte zagadnienie ekonomiki rolnictwa. Dla laureatów, którzy zajmą pierwsze, drugie i trzecie miejsce przewidziane zostały nagrody pieniężne.

Pierwszy konkurs odbywał się pod hasłem „Umiesz liczyć, licz dla siebie”, drugi „Nie ma ucieczki od zarządzania gospodarstwem rolnym”, a trzeci „Ekonomika składnikiem produkcji rolnej”. Te trzy konkursy cieszyły się sporym zainteresowaniem ze strony rolników i mieszkańców wsi. Celem konkursów organizowanych na naszym łamach jest przybliżenie, zwrócenie uwagi na aspekty ekonomiczne związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego w sposób przystępny i ciekawy dla podniesienia wiedzy rolnika. Do kogo skierowany jest konkurs? Konkurs skierowany jest do rolników i mieszkańców obszarów wiejskich.

„SZTUCZNY” NIE JEST OBCY

W ROLNICTWIE I NIE KOJARZY SIĘ ŹŁE

W rolnictwie z pojęciem „sztuczny” mamy do czynienia od bardzo dawna. Podając za „Słownikiem języka polskiego” w odniesieniu do przedmiotu sztuczny oznacza stworzony przez człowieka w celu zastąpienia naturalnego odpowiednika. Najbardziej znanymi środkami do produkcji są „sztuczne nawozy”, które dostarczają składników pokarmowych tak jak nawozy naturalne. Kolejnym przykładem, tym razem z produkcji zwierzęcej jest „sztuczne unasiennianie” zwierząt, czyli inseminacja, która rozpoczęła się w Polsce po drugiej wojnie światowej i jest z powodzeniem stosowana w zakresie rozrodu zwierząt gospodarskich.

Powyższe przykłady pojęcia „sztuczny” wzbudzają zgoła pozytywne skojarzenia i stanowią nierozłączny element stosowanych technologii produkcji. Stąd z optymizmem spogląda się w kierunku sztucznej inteligencji (ang. artificial intelligence, w skrócie AI), której dalszy rozwój systemów ułatwi dostosowywanie się sektora rolnego do zmian strukturalnych szczególnie w zakresie ograniczeń na rynku pracy oraz zmian środowiska i klimatu.

Przykładem wykorzystania sztucznej inteligencji jest jej zastosowanie w systemie wczesnego wykrywania porodu u krów. Ocenia się, że skuteczność tego systemu jest bardzo wysoka. Przy systemach sztucznej inteligencji uznaje się, że wykrywalność powyżej 80% jest bardzo dobra.

„NA OKO” NIGDY NIE BYŁO DOBRĄ MIARĄ

W czasach kiedy środki do produkcji są drogie bardzo istotne jest precyzyjne ich stosowanie, aby straty były jak najmniejsze, a tak naprawdę w ogóle ich nie powinno być. Wówczas, z ekonomicznego punktu widzenia takie podejście do produkcji byłoby najbardziej korzystne. I tu pojawia się z jednej strony praktyka odmierzania tylko takiej ilości, jaka jest potrzebna, a z drugiej strony jak tą ilość zastosować bez strat (umówmy się przy jak najmniejszych stratach). Obecnie stosowane systemy żywienia oparte są na niemal indywidualnym podejściu do zwierzęcia, np. transpondery zawieszone

na szyjach krów z zakodowanymi parametrami krowy dzięki czemu krowa otrzymuje tyle paszy, ile potrzebuje i to z pominięciem bezpośredniego nadzoru rolnika. W innym gospodarstwie utrzymującym ok. 500 macior rolnik posiadał specjalną aplikację na swoim smartfonie. Dzięki niej nie potrzebował każdorazowo kontrolować wszystkich sztuk, ale tylko te, które zgłaszał system monitorujący. I co ciekawe sam komunikat o stanie zwierzęcia był podany w bardzo przystępnej formie.

CYFROWE WSPARCIE

Bez wsparcia informatycznego w postaci komputerów i specjalnego oprogramowania wprowadzanie nowych technologii w zakresie rolnictwa precyzyjnego byłoby wręcz niemożliwe. Bowiem, rolnictwo precyzyjne jest nowoczesnym podejściem do produkcji rolnej, które polega na dostosowywaniu praktyk agrotechnicznych do zmieniających się warunków na poszczególnych polach, czy wręcz ich fragmentach.

Rolnictwo precyzyjne charakteryzuje się zbieraniem i analizą danych przy wykorzystaniu takich technologii jak GPS, GIS czyli systemu informacji geograficznej, co umożliwia automatyzację i precyzyjne prowadzenie maszyn w celu dokładnego wykonywania siewu, nawożenia, oprysków z minimalnym nakładaniem się przejazdów i marnotrawstwem zasobów co wpływa na efektywność tych zabiegów. Rolnictwo precyzyjne wykorzystuje teledetekcję oraz czujniki do monitorowania parametrów gleby, takich jak wilgotność, temperatura czy zasobność w składniki odżywcze. Na podstawie zebranych danych tworzy się szczegółowe mapy przedstawiające zmienność warunków na polu, co pozwala na precyzyjne planowanie zabiegów agrotechnicznych.

KORZYŚCI NIE ZAWSZE MUSZĄ MIEĆ WYMIAR FINANSOWY

Nadrzędnym celem precyzyjnego rolnictwa jest maksymalizacja wydajności i jakości plonów. Analiza danych umożliwia dostosowanie ilości nawozów i pestycydów do rzeczywistych potrzeb roślin na różnych obszarach pola, co prowadzi do oszczędności nakładów finansowych i redukcji niekorzystnego wpływu na środowisko. Nie do przecenienia jest jego wpływ na poprawę organizacji pracy. Jednak pewną rysą na rolnictwie precyzyjnym jest wysoki koszt wprowadzenia tej technologii. Pozostaje więc stopniowe jej wprowadzanie.

W związku z powyższym chcielibyśmy zaproponować czytelnikom i sympatom „Poradnika Gospodarskiego”, w okresie lipca i sierpnia wzięcie udziału w konkursie z wiedzy ekonomicznej pt. „Precyzyjna ekonomika”. Konkurs skierowany jest do rolników i mieszkańców obszarów wiejskich, którego celem jest upowszechnianie wiedzy z zakresu ekonomiki i zarządzania gospodarstwem rolnym. Dla uczestników, którzy najlepiej sobie poradzą z odpowiedziami przewidziane zostały atrakcyjne nagrody pieniężne za pierwsze, drugie i trzecie miejsce. Jednym słowem wystarczy udzielić jak największej poprawnej odpowiedzi i wysłać je na adres Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego – szczegóły znajdują się w Regulaminie Konkursu, który jest dostępny na stronie internetowej WODR w Poznaniu. ■

PYTANIA DO KONKURSU

PT. „PRECYZYJNA EKONOMIKA”

1. Czym charakteryzuje się precyzyjne rolnictwo?
 - a. Rolnictwo precyzyjne to gospodarowanie wspomagane komputerowo, oparte głównie na gromadzeniu danych o przestrzennym zróżnicowaniu plonów w obrębie pola, czy wręcz jego fragmentu.
 - b. Rolnictwo precyzyjne charakteryzuje się zbieraniem i analizą danych przy wykorzystaniu takich technologii jak GPS, GIS.
 - c. Obie odpowiedzi są poprawne.
2. Jaki jest nadrzędny cel rolnictwa precyzyjnego?
 - a. Maksymalizacja ochrony środowiska naturalnego.
 - b. Maksymalizacja wydajności i jakości plonów.
 - c. Maksymalizacja wydajności bez względu na środowisko naturalne.
3. Elementem precyzyjnego rolnictwa jest:
 - a. Wykorzystywanie teledetekcji oraz czujników do monitorowania parametrów gleby, takich jak wilgotność, temperatura czy zasobność w składniki odżywcze.
 - b. Wykonywanie siewu, nawożenia, oprysków z minimalnym nakładaniem się przejazdów i marnotrawstwem zasobów co wpływa na efektywność tych zabiegów.
 - c. Obie odpowiedzi są poprawne.
4. Co jest główną korzyścią ekonomiczną wdrożenia Rolnictwa 4.0?
 - a. Zwiększenie liczby pracowników
 - b. Optymalizacja kosztów produkcji
 - c. Zwiększenie zużycia nawozów
5. Jakie technologie pomagają w zmniejszeniu kosztów pracy w gospodarstwie?
 - a. Tradycyjne maszyny rolnicze
 - b. Praca sezonowa
 - c. Roboty i automatyzacja
6. Co może być największą barierą ekonomiczną dla małych gospodarstw we wdrażaniu Rolnictwa 4.0?
 - a. Wysoki koszt początkowy inwestycji
 - b. Nadmiar pracowników
 - c. Za dużo dostępnych danych
7. Jak rolnictwo precyzyjne wpływa na wykorzystanie pestycydów?
 - a. Zwiększa ich zużycie
 - b. Redukuje ich ilość do niezbędnego minimum
 - c. Nie zmienia poziomu zużycia
8. Co umożliwia analiza danych historycznych z pola?
 - a. Planowanie wydajniejszej produkcji w kolejnych sezonach
 - b. Natychmiastowe reagowanie na aktualne problemy
 - c. Zastąpienie bieżącego monitoringu
9. Który z poniższych czynników NIE jest czynnikiem produkcji w rolnictwie?
 - a. Zysk
 - b. Ziemia
 - c. Dochód
10. Spłata raty kredytu długoterminowego dla gospodarstwa rolnego jest:
 - a. Kosztem
 - b. Wydatkiem
 - c. Obie odpowiedzi są prawidłowe
11. Jakie są zadania ekonomiki rolnictwa?
 - a. przedstawienie obrazu gospodarki rolniczej, podstawowych procesów zachodzących w rolnictwie, podstawowych bilansów produkcji rolniczej, jej struktury i dynamiki,
 - b. wyjaśnienie prawidłowości wewnętrznych powiązań różnych stron działalności gospodarczej w rolnictwie,
 - c. wszystkie odpowiedzi są prawidłowe.
12. Zabiegi środkami ochrony roślin może wykonywać:
 - a. Rolnik bez dodatkowych wymagań
 - b. Rolnik z odpowiednim przeszkoleniem odnawianym co 5 lat
 - c. Rolnik z wykształceniem kierunkowym z zakresu obsługi maszyn rolniczych
13. Co wpływa na efektywność ekonomiczną gospodarstwa rolnego?
 - a. Warunki atmosferyczne
 - b. Struktura zasiewów, technologia produkcji, wyposażenie techniczne
 - c. Wyłącznie wielkość areалу
14. Jakie koszty w gospodarstwie rolnym zaliczane są do kosztów stałych?
 - a. Koszty paliwa
 - b. Koszty ochrony roślin
 - c. Koszty ubezpieczeń, podatków i amortyzacji
15. Który koszt jest zmienny w gospodarstwie rolnym?
 - a. Podatek rolny
 - b. Zakup nawozów
 - c. Amortyzacja maszyn

☐ *Oświadczam, że zapoznałem/am się z Regulaminem Konkursu i akceptuję wszystkie zawarte w nim warunki.

☐ *Oświadczam, że w przypadku zajęcia jednego z trzech miejsc wyrażam zgodę na publikację mojego imienia oraz miejsca zamieszkania na łamach Poradnika Gospodarskiego oraz na stronie internetowej WODR w Poznaniu i na profilu WODR w Poznaniu na portalu społecznościowym Facebook.

(imię i nazwisko**)

(adres zamieszkania, nr telefonu**)

(data, miejscowość)

(czytelny podpis)

* pole obowiązkowe, zaznaczyć poprzez wstawienie znaku X w kwadracie

** wypełnić dużymi literami

WALORY DEKORACYJNE MAGNOLII

Czy magnolie to królowe ogrodów? Z pewnością są uznawane są za jedno z najpiękniejszych kwitnących krzewów, które z powodzeniem można uprawiać w naszym klimacie. Posadzone w słonecznym miejscu na trawniku lub przy południowej stronie domu w zacisznym i ciepłym miejscu, wczesną wiosną potrafią zachwycać pięknymi kolorowymi kwiatami.

DOROTA PIĘKNA-PATERCZYK | DORADCA WODR W POWIECIE PLESZEWSKIM

Rozmawiam ze Stanisławem Zymone, który od 1977 roku w Tłokinii Wielkiej (powiat kaliski) prowadzi szkółkę krzewów ozdobnych, która w dużym stopniu skupiła się na popularyzacji magnolii w Polsce. - W pierwszych latach istnienia szkółki zajmowaliśmy się tylko produkcją różnych odmian magnolii, następnie poszerzyliśmy naszą ofertę o azalie i różaneczniki. W latach dziewięćdziesiątych zajęliśmy się również produkcją i sprzedażą roślin iglastych. Od wielu już lat staramy się rozszerzać naszą ofertę o nowe, ciekawe rośliny – opowiada.

A dlaczego magnolia tak zauroczyła mojego rozmówcę? - Będąc w Arboretum w Kórniku, wiele lat temu oglądałem i podziwiałem te piękne rośliny. Na owe czasy był to gatunek trudno dostępny w Polsce. Pomyślałem sobie, że warto się zająć produkcją tych roślin. Rozpoczęło się to od serii doświadczeń, od tysięcy kombinacji z ukorzeniaczami. A ponieważ efekty już w pierwszym roku były pozytywne i rokujące, postanowiłem zająć się tym profesjonalnie. W gospodarstwie testuje się różne gatunki i odmiany. Sprawdzam magnolie z całego świata: z Nowej Zelandii, Japonii, Chin, Stanów Zjednoczonych, Europy Zachodniej. Przed wprowadzeniem do sprzedaży musimy sprawdzić, jak rośliny się zachowują. Czy są wrażliwe na choroby, na mróz. Po 2-3 latach testowania możemy coś już powiedzieć – dodaje.

Fascynacja magnoliami trwa u pana Stanisława już 50 lat, a przykładem tego jest stworzenie jednej z największych kolekcji magnolii w Europie. Kolekcja liczy ponad 240 odmian! Stanisław Zymon, jako ceniony autorytet, dzieli się swoimi spostrzeżeniami i współpracuje z organizacją Magnolia Society International, podróżując przy tym po całym świecie w poszukiwaniu najlepszych odmian. Szkółkarz podkreśla, że jest bardzo dużo ciekawych gatunków i odmian. W ostatnim okresie pojawiły się magnolie o kolumnowym pokroju, które rosną do 4-5 metrów i są polecane do nasadzeń przy ulicach.

Czym się kierować, wybierając tę roślinę do swojego ogrodu? - Bardzo ważna jest wielkość miejsca, które mamy do dyspozycji. Jeśli nie mamy go za dużo, możemy wybrać magnolie karłowe, coraz bardziej popularne, ponieważ rosną wolno i przyrastają około 20 cm w ciągu roku – informuje. W związku z tym, że magnolia ma płytko rozłożony system korzeniowy, który jest wrażliwy na przemarzanie, warto miejsca nasadzeń wysypać grubą warstwą kory.

A czy magnolie możemy przycinać? - Możemy przycinać na przełomie lutego i marca, ale najlepiej zabieg taki wykonać po kwitnieniu. Wiele osób zadziwia długość kwitnienia magnolii. Są takie, które kwitną w marcu, jak również taka (o nazwie 'Susan'), która kwitnie regularnie przez całe lato. Są również odmiany, które kwitną po raz drugi w sierpniu – do tego obficie i długo, bo prawie 3 tygodnie. Coraz większe zainteresowanie kupujących wzbudza zimozielona magnolia 'Grandiflora'. Ma okazałe, białe lub kremowe, pachnące kwiaty osiągające nawet do 15-20 cm średnicy. Co ciekawe, magnolia ta ma zimozielone liście odwrotnie jajowate o szerokości do 10 cm i długości 20 cm, które są dekoracyjne o każdej porze roku. Charakterystyczne liście przypominają liście figusa. Inną silnie pachnącą magnolią jest odmiana 'Alixed' o delikatnie różowych kwiatach na początku kwitnienia i białych pod koniec. Należy jeszcze wspomnieć o wielkim hicie ostatnich lat, jakim jest magnolia 'Laura' o niesamowitym zapachu oraz ogromnych, dochodzących do 30 cm średnicy, różowych kwiatach – podkreśla pan Stanisław.

Wielką pasją mojego rozmówcy są również podróże. Będąc w Japonii, zauważył, że płatki kwiatów magnolii używane są do sałatek, a magnolia lekarska wykorzystywana jest w medycynie i farmacji.

W Polsce jest wiele miejsc, gdzie można podziwiać kwitnące krzewy magnolii. Warto to zrobić teraz, kiedy kwitną te piękne rośliny. ■

DWUKROPKI I SIEDMIOKROPKI – ROLA BIEDRONKI W PRZYRODZIE

*„Biedroneczki są w kropeczki...”, zachwycala się niegdyś tymi stworzeniami
w swojej piosence Katarzyna Sobczyk. Bo któż z nas nie zna biedronki?
Od najmłodszych lat interesują się nimi dzieci, a dorośli chętnie goszczą je w swoich ogrodach.
Niektórzy, licząc kropki, traktują je jako talizman szczęścia.*

PAULINA HYBSZ | DORADCA WODR W POWIECIE OSTROWSKIM

A jak to jest naprawdę z biedronkami? Czy faktycznie przynoszą szczęście, ciesząc oko ostrym ubarwieniem? W Polsce możemy spotkać blisko 80 gatunków biedronek. Najpowszechniejsze to oczatki (*Antis Ocellata*). Oprócz nich są jeszcze dość pospolite biedronki dwukropki (*Adalia Bipunctata*) i biedronki siedmiokropki (*Coccinella septempunctata*). Wszystkie należą do jednej rodziny chrząszczy biedronkowatych (*Coccinellidae*). Biedronki mają ciało o długości 6 do 8 mm. Głowa ich jest czarna z białymi plamkami w okolicach oczu. Przedplecze ma jasne plamki w kątach przednio-bocznych. Pokrywy są błyszczące, intensywnie czerwone w czarne kropki. Zwykle na każdym skrzydle mają po trzy kropki, plus jedną dużą łączącą oba skrzydła. Bardzo trudno odróżnić samice od samców, gdyż są one jedynie ciut większe i cięższe od nich. Dość charakterystyczną cechą u samców jest wyraźnie wykrojony tylny brzeg odwłoka (siódmego sternitu). Samica biedronki składa ok. 40 jajeczek jednorazowo. W ciągu sezonu letniego są w stanie wyprodukować nawet 1000 jajeczek! Po wykluciu larwy zajmują się wyłącznie jedzeniem. Są tak żarłoczne, że zjadają nawet jaja własnego gatunku. W drodze do dorosłego owada, larwa przechodzi cztery stadia rozwojowe. Gdy larwa osiągnęła już swój maksymalny rozmiar, zmienia się w kokon, z którego po około 2 tygodniach wykluwa się dorosła biedronka. Owady te na zimę zbierają się w większe grupy i przechodzą w stan hibernacji.

NAJBARDZIEJ POPULARNĄ W POLSCE JEST SIEDMIOKROPKA

Biedronka siedmiokropka, zwana również bożą krówką (*Coccinella septempunctata*) to gatunek chrząszcza z rodziny biedronkowatych. Jest jedną z 76 występujących w Polsce biedronkowatych i najbardziej rozpoznawalną biedronką w Polsce, gdyż występuje powszechnie w ogrodach czy parkach. Jest również najbardziej lubianym owadem z tej rodziny. Ze względu na swoją żarłoczność, stała się sprzymierzeńcem ogrodników. Jej niewątpliwe zasługi wynikają głównie z tego, że w skuteczny sposób radzi sobie z mszycami, czerwcami czy choćby przedziorkami. Szacuje się, że w ciągu swojego dorosłego życia owad ten zjada blisko 60 mszyc każdego dnia, co w ciągu całego dorosłego życia daje wynik aż 5 tysięcy! Zaś larwa biedronki w ciągu swojego cyklu rozwojowego zjada mszyc aż 600! Właśnie z tego powodu zwykle biedronki występują tam, gdzie mszyce. Dzięki tym bez wątpienia ogromnym zasługom w walce ze szkodnikami, w wielu sklepach ogrodniczych można kupić jaja czy larwy biedronek. Stanowią one świetną alternatywę dla chemicznych środków owadobójczych.

W efekcie ewolucji biedronki wykształciły doskonały system obronny, chroniący je przed atakami innych owadów. Mowa o wydzielanej przez nie w skutek ataku czy podrażnienia substancji drażniącej (hemolimfie). W ten sposób radzą sobie w środowisku z naturalnymi wrogami, np. mrówkami. Ponadto ostrzeżeniem dla otoczenia jest również jaskrawe ubarwienie biedronki (aposematyczne). Bowiem w naturze taka barwa stanowi ostrzeżenie dla innych drapieżników, że potencjalna ofiara może być toksyczna. Ciekawostką jest fakt, że wśród jednej rodziny biedronek ciężko określić, z którym gatunkiem mamy do czynienia. Jest tak wiele form kolorystycznych zwłaszcza dorosłych osobników, że nawet liczba kropek nie daje gwarancji poprawnej identyfikacji tego owada.

Obecnie bardzo często możemy spotkać biedronki azjatyckie (*Harmonia axyridis*). Owad ten, pomimo wielu zalet, jakimi bez wątpienia jest zwalczanie szkodników, stał się dość inwazyjny w naszym klimacie. Jego bardzo szybkie tempo rozmnażania, takie same warunki bytowania

i żerowania, co rodzimej biedronki, a przede wszystkim zjadanie jaj innych biedronkowatych stanowi ogromne zagrożenie dla ekosystemu. Gatunek ten został sprowadzony w płodach rolnych z Azji południowo-wschodniej w XIX wieku i od razu zaczął się rozprzestrzeniać w błyskawicznym tempie, zajmując rozległe obszary Europy, w tym Polski.

Jeśli mowa o biedronkach azjatyckich, to warto wiedzieć, jak je rozpoznać. Na ogół biedronka azjatycka jest większa od siedmiokropki. Ma od 0 do aż 23 kropek, choć na ogół jest ich kilkanaście. Kolor pancerzyka może mieć od żółtego, przez pomarańczowy, czerwony aż do czarnego. Cechą dość charakterystyczną, pozwalającą odróżnić ją od siedmiokropki jest czarny rysunek w kształcie litery „M” na przedpleczu. Ponadto biedronki te występują w dość licznych grupach w różnych zakamarkach. Gdy poczują się zagrożone, mogą ugryźć, powodując reakcję alergiczną, czego wynikiem może być astma, pokrzywka czy zapalenie spojówek.

Zatem co zrobić, aby ochronić naszą rodzimą biedronkę i zachęcić ją do życia wśród naszych upraw? Przede wszystkim należy odejść od zabiegów chemicznych, jeśli szkodniki nie przekroczą progu szkodliwości. Z mniejszą grupą szkodnika biedronka poradzi sobie sama. Ważnym aspektem jest pozostawienie miedzi i roślinności śródpolnej, gdyż stanowi ona schronienie dla pożytecznych organizmów. Na mniejszym areale możemy ręcznie przenieść biedronki w miejsca, które wymagają jej wsparcia. Te pożyteczne owady możemy zachęcić do odwiedzania naszych upraw, siejąc nagietki, smagliczki czy krwawniki. Dorosłe osobniki często wzbogacają swoją dietę w pyłek roślinny, dlatego warto powyższe rośliny utrzymać. Nowością w mniejszych gospodarstwach lub w ogrodach są „domki” dla biedronek, które dadzą im schronienie w czasie zimowej hibernacji. Łatwo taki domek zbudować samemu ze starego garnka wyłożonego trawą, pędami bambusa, a całość okrócić sznurkiem. Nie wiadomo tylko, na ile, mimo naszych wysiłków, taki domek przypadnie do gustu biedronkom.

Walka ze szkodnikami to ciągłe szukanie skutecznych metod. Wiadomo, że najefektywniejsze są insektycydy. Jednak w dbałości o środowisko naturalne, a przede wszystkim zdrowie własne i własnej rodziny, należy szukać alternatywnych metod ograniczających rozprzestrzenianie się owadów szkodliwych. Dlatego zwłaszcza w przydomowych ogródkach lub i mniejszych gospodarstwach warto zastanowić się nad zaproszeniem biedronki, która pomoże w walce choćby z mszycą. ■

KONKURS AGROLIGA 2025, ETAP WOJEWÓDZKI

*Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu przystąpił
do organizacji wojewódzkiego etapu krajowego konkursu AgroLiGA 2025.*

ALDONA JANKOWSKA | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Konkurs na poziomie wojewódzkim organizowany jest przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego, a na szczeblu krajowym przez Stowarzyszenie AgroBiznesKlub i Redakcję Audycji Rolnych Programu 1 TVP Spółka Akcyjna. Patronat nad konkursem sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Celem wojewódzkiego etapu konkursu jest wyłonienie wielkopolskich Mistrzów AgroLiGi 2025, którzy będą reprezentowali nasz region w krajowym etapie konkursu.

ZASADY KONKURSU AGROLIGA 2025

Konkurs, jak w latach wcześniejszych, obejmuje dwie kategorie: Rolnik oraz Firma.

Pierwsza kategoria uwzględnia osoby prowadzące samodzielnie lub wraz z rodziną gospodarstwo rolne, które uzyskały wynik powyżej średniej krajowej. Zgłaszane do drugiej kategorii przedsiębiorstwa powinny działać na rynku

regionalnym (na terenie danego województwa i ościennych) w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego, świadczenia usług rolnych i wiejskich. Komisje konkursowe przy ocenie będą również zwracać uwagę na zasady bezpieczeństwa pracy, estetykę obejścia i otoczenia gospodarstwa/firmy.

Do rywalizacji nie mogą przystąpić Mistrzowie Krajowi wszystkich dotychczasowych edycji AgroLiGi oraz Mistrzowie Wojewódzcy AgroLiGi z lat 2020-2024.

Zainteresowanych rolników i firmy, które chcą wziąć udział w konkursie i spełniają kryteria dostępu zgodnie z regulaminem, zapraszamy do Zespołów doradczych w powiatach. Doradcy udzielą dodatkowych informacji na temat konkursu i pomogą wypełnić zgłoszenie.

Karty zgłoszenia można także wypełnić samodzielnie i przesłać lub dostarczyć na adres: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich, ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań. Zgłoszenia przyjmowane są do 27 czerwca 2025 roku.

Zapraszamy serdecznie do udziału w konkursie! ■

↑ Perprzyszłościowe studia

UNIwersytet
PRzyrodniczy
W POZNANIU

REKRUTACJA

UP.POZNAN.PL

START

1.06.2025

z Kalendarza Rolniczego dodatku do „Poradnika Gospodarskiego” z 1905 roku

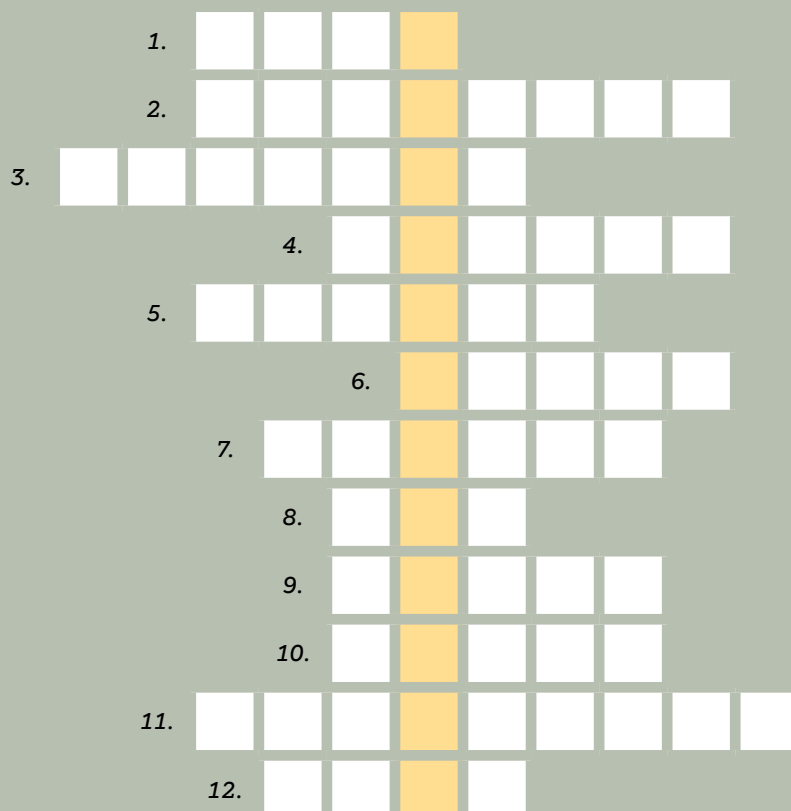
Przypomnienia na Czerwiec

W stajniach itd. ściany wybielić wapnem z dodatkiem ałunu, który szkodzi muchom. Powymować okna po jednej stronie a posadzać siatki drutowe. Narzędzia, używane do wiosennej uprawy roli, poddać reperacji, siewniki obejrzeć i zawczasu zamówić wyrobione części, aby wszystko było w porządku do zasiewów ozimych. Młocarnie, drabiny żniwne, płachty stogowe powyporządkować. Nawóz na gnojowni zlewać gnojówką lub w braku tejże wodą — przerabiać komposty. Czyścić sąsieki. Zbadać wszystkie budynki, czy nie potrzebują reperacji. Kosić wczas trawy i koniczyny. Lucerniki za kosą zaraz uwleć. Tepić kaniankę w koniczynach. Podorywać ugory. Kosić chwasty po miedzach, bortnicach rowów, za budynkami. Starsze żrebięta na remonte przeznaczone lepiej paść, czyścić i przeprowadzać, osuwając z ludźmi i otoczeniem. W sadzie — w szkółce usuwać dzikie pędy. Złuzniać wrastające w drzewka obwiązki, krzywo rosnące drzewka przywiązywać luźno do palików. W szkółkach obhakiwać drzewka i podlewać w czasie suszy. Niszczyć gąsienice i chrabąszcze! Obcinać gałęzie topoli itp. drzew na paszę dla owiec.

KĄCIK ROZRYWKI

*Zapraszamy do kącika rozrywki, rozwiązania w następnym numerze.
Życzymy dobrej zabawy!*

PATRYK CHABASIŃSKI | DZIAŁ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Kiełkujące ziarno, najczęściej jęczmienne, będące jednym z podstawowych surowców w piwowarstwie.
2. Rzeka w Ameryce Południowej, uważana obok Nilu za najdłuższą na świecie.
3. Rosnący w polskich lasach grzyb, nazywany potocznie prawdziwkim.
4. Roślina zielna, wykorzystywana w medycynie ze względu na jej działanie uspokajające.
5. Gwiazda Układu Słonecznego, wokół której orbituje Ziemia.
6. Narzędzie metalowe o długim ostrzu, wykorzystywane do rzeźbienia.
7. Bardzo często spotykane w polskich lasach drzewo liściaste o białej lub szarej korze.
8. Metalowy element konstrukcyjny używany przy nitowaniu.
9. Metalowa część koła, na którą zakłada się oponę.
10. Mięso pozyskiwane z tuszy wieprzowej, główny składnik kotletów schabowych.
11. Stolica Islandii.
12. Bliskowschodnie państwo określane dawniej mianem Persji, mające stolicę w Teheranie.

Rozwiązanie krzyżówki z maja: Konstytucja Majowa.

PIZZA

JACEK STRYKOWSKI | SEKCJA PROMOCJI I WYDAWNICTW

CIASTO NA PIZZĘ:

½ kg mąki
50 g świeżych drożdży
pół łyżeczki soli
280 ml ciepłej wody

SOS DO PIZZY:

pół szklanki ciepłej wody
cztery łyżki koncentratu pomidorowego
łyżka suszonego oregano
sól, pieprz

DODATKI:

ser żółty (różne rodzaje)
brokuły, pieczarki
pomidorki koktajlowe
szynka, oliwki

Pizza jest potrawą, która nieodmiennie kojarzy nam się z Włochami. Jednak może być ona bazą do przygotowanie czegoś co wpisuje się w popularny ostatnio trend niemarnowania żywności. Bazą jest oczywiście ciasto na pizzę, ale już dodatki można samemu skomponować. I tutaj mamy szerokie pole do popisu, jeżeli chodzi o jakie damy do niej dodatki. W naszych lodówkach na pewno znajdziemy składniki, które możemy wykorzystać.

SPOSÓB PRZYGOTOWANIA:

Najpierw przygotowujemy ciasto na pizzę. Wsypujemy przesianą mąkę do dużej miski, wsypujemy sól oraz wlewamy wodę z rozpuszczonymi drożdżami. Przykrywamy ściereczką i odstawiamy w ciepłe nieprzewiewne miejsce na około godzinę.

W tym czasie możemy przygotować dodatki do pizzy. Możemy wykorzystać różne składniki, które zostały nam z przygotowywania innych potraw. W moim przypadku są to: brokuły, plasterki szynki, oliwki, pomidorki koktajlowe oraz pieczarki. Wszystko kroimy w paseczki, a pokrojone pieczarki delikatnie podsmażam. Sery albo trę na tarce (jeżeli mam go w kawałku) albo kroję w paseczki. Przetworzone też sos do pizzy, mieszając pół szklanki wody z koncentratem pomidorowym, oregano, solą i pieprzem.

Po godzinie, gdy ciasto wyrośnie dzielimy je na dwie części i każdą rozwałkowujemy oraz rozciągamy do rozmiaru blaszki do pieczenia. Ciasto smarujemy sosem pomidorowym, rozkładamy dodatki, a na końcu posypujemy serem. Piekę w piekarniku nagrzanym do temperatury około 200°C około 10-12 minut. Smacznego! ■

Prowadzisz gospodarstwo zgodnie
z zasadami **rolnictwa ekologicznego?**

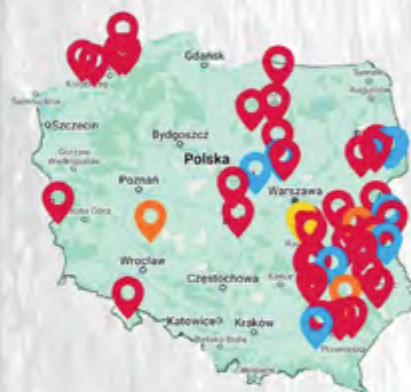
POTWIERDŹ TO CERTYFIKATEM!

PL-EKO-01

Zgłoś się do **EKO GWARANCJI** w serwisie
ezgloszenie.pl i pokaż swoje gospodarstwo
na **GDZIEJESTEKO.PL!**

**gdzie
JESTEKO.PL**

INTEGROWANA PRODUKCJA ROŚLIN
to alternatywa dla rolnictwa ekologicznego.
Jeśli jesteś zainteresowany, odwiedź stronę

iprcert.pl

www.izgloszenie.pl

☎ 22 290 89 00

✉ biuro@ekogwarancja.pl

🌐 www.ekogwarancja.pl

📍 ul. Nałęczowska 1, 21-008 Dąbrowica

☎ 881 181 181

✉ ip@gwarancja.pro

🌐 www.iprcert.pl

📍 ul. Nałęczowska 1, 21-008 Dąbrowica